

5

Published and edited at
 938 E. Fourth St.
 Bethlehem, Pa.
 Subscription
 \$1.00 a year
*The
 only Hungarian
 Lutheran paper
 in America.*

ERŐS VÁR

MIGHTY FORTRESS

Szerkesztőség és
 kiadóhivatal:
 938 E. Fourth St.
 Bethlehem, Pa.
 Előfizetési ár
 egy évre 1 dollár
*Az
 egyetlen amerikai
 Magyar Evangé-
 likus Lap.*

Volume III. Évfolyam.

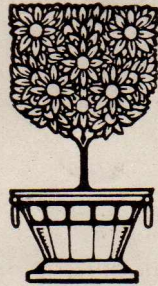
1934 HUSVÉT

Number 7. szám.

ÉN VAGYOK A FELTÁMADÁS ÉS AZ ÉLET ...

Föltámadt...

Husvéti harangok örömet hirdetnek,
Örömet a boldog szíveknek, hiveknek.
Fényt küld a magasság, — félre borús bánat!
Az élő Igazság föltámadt, föltámadt!

Akit megcsúfoltak, kit megfeszítettek,
Kit mint véres holtat sziklasírba tettek.
Ám nem lehet halva, ki maga az Élet:
Harmadnap hajnalra föltámadt, megéledt!

Husvéti harangszó, örömet hirdetve,
Édesdeden hangzó bús magyar szívekbe,
Kiknek igazsága ármánytól lebirva,
Fekszik meggyalázva trianoni sírba!

Ám gonosz kéz tehet reá mázsás követ:
Sötét Nagypénteket bíbor Husvét követ.
Lesz ott még vigasság, eloszlik a bánat
A magyar Igazság föltámad, föltámad !!!

Egy amerikai magyar evangélikus család asztaláról se hiányozzék az

“ERŐS VÁR”

Az “ERŐS VÁR” az amerikai magyar evangélikusok egyetlen vallásos lapja.
Célja: az amerikai magyar és egyetemes evangélikusság érdekeinek szolgálata.

Az “ERŐS VÁR” havonta jelenik meg. Evangélikus vallásunk igazságait, vallásos tárgy, tanulságos cikkeket, emelkedéseket, elbeszéléseket, szentirási szakaszokat, s a mai idők fontosabb egyházi vonatkozású eseményeit közli. Az amerikai magyar egyházak krónikása. Szelleme evangéliumi. Ezen szemlélben erősíti a lelkeket hagyományaink ápolásában, a család, egyház s hazaszeretben. Feltárja azokat az erkölcsi elveket, melyek követésében boldog lehet az ember s kedves Isten előtt. A Krisztus igazságával és fegyvereivel harcol a bűn ellen. — Mindezt érthető népies nyelven teszi, hogy a legegyszerűbb ember is megérthesse. — A lap minden számát egy-egy vallásos tárgy szép kép is díszíti,

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

EGY ÉVRE EGY DOLLÁR
FÉL ÉVRE ÖTVEN CENT
Canadában: 50 centtel több.
Külföldön \$1.50-el több.

Küldje be előfizetését a lap kézhezvétele után a következő címre:

“ERŐS VÁR”
c/o Rev. John Ormay,
938 E. Fourth St., Bethlehem, Pa.

MINDEN AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUS CSALÁD ÉS EGYES EMBER RENDELJE MEG ÉS
TERJESSZE AZ ERŐS VÁRAT !!

ÜDVÖZLŐ ÉS KÉRŐ IRÁSOK

Dr. F. H. Knubel püspök ur, aki az amerikai Egyház Egyetemnek a Főelnöke s a közel három milliónyi tagot számláló egyházunknak feje, a következő üdvözlőlevelet küldi az ERŐS VÁR útján az amerikai magyar evangélikus egyházak népének:

Dr. F. H. Knubel

THE UNITED LUTHERAN CHURCH IN AMERICA

Office of the President. Lutheran Church House.
39 East Thirty-fifth Street, New York.

March 22, 1934.

DEAR BRETHREN:—

The United Lutheran Church in America heartily greets all of its congregations which use the Hungarian language and whose members have originated from among the Hungarian people. Our Church has close bonds with the Church in Hungary, and I am happy that I know personally some of the leaders of that Church. Quite recently I had letters from several of them.

We desire that you feel yourselves to be now a true part of the United Lutheran Church, and that you will learn to understand all the work we are doing everywhere. It is your work that is being done by the whole Church. The Church is simply the fellowship of all believers where the Gospel is purely taught and the Sacraments are rightly administered according to the Gospel. You are among those believers. The Lord bless you in all your congregations.

F. H. KNUBEL.

AZ AMERIKAI ÁG. HITV. EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

Az elnök irodája. Evangélikus Egyház Székháza.
39 East Thirty-fifth Street, New York

1934 Március hó 22.

KEDVES TESTVÉREK:—

Az Amerikai Ág. Hitv. Evangélikus Egyetemes Egyház szívből üdvözli a magyar nyelvű evangélikus egyházakat s azon tagjait, akik a magyar népből származtak. A mi Egyházunk szoros kapcsolatban van a Magyarországi Egyházzal és én boldog vagyok, hogy személyesen ismerem ezen Egyháznak több vezérét.

Nekünk az az óhajunk, hogy ti most már valóságos része legyetek az Egyetemes Evangélikus Egyháznak s hogy megértsetek mind azt a munkát, amit mi bárhol végzünk. Az Egyház egyszerűen mindazon hivek közössége, ahol az Evangélium a maga tisztaságában tanítatik s a Szentségeket az Evangélium tanítása szerint szolgáltatják ki. Ti ezen hivek közé tartoztok. Az Ur áldjon meg titeket a ti gyülekezeteitekben.

F. H. KNUBEL.

* * *

Ezen üdvözlő levelet Dr. Zenan M. Corbe ur a Missziói Főhatóság titkára küldte az ERŐS VÁR szerkesztőinek. Dr. Corbé ur magyar ev. egyházainknak egyik legjobb barátai közé tartozik.

THE BOARD OF AMERICAN MISSIONS of the United Lutheran Church of America New York City.

The Editors of the "ERŐV VÁR"

c/o Rev. John Ormay

Bethlehem, Pa.

March 22, 1934

DEAR BRETHREN:—

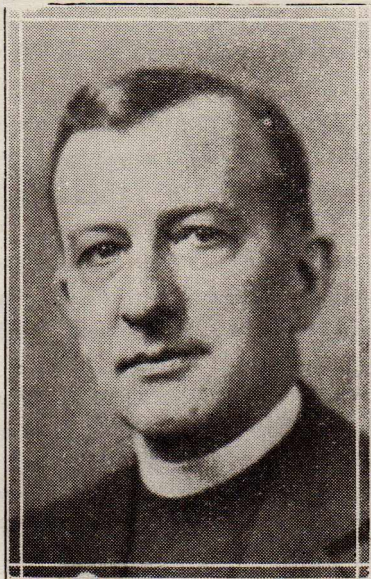
It is a cause for sincere rejoicing on the part of the Board of American Missions to learn that you are reviving the publication of a paper for our Lutheran brethren who use the Hungarian language. Your courage in undertaking this publication in a period of the most intense economic distress is characteristic of the courage of your people. You are sure to be successful.

The paper will, undoubtedly, be a bond of unity among the brethren and it will certainly be a source of encouragement to all who labor for the advancement of the Church. It is our sincere hope that every congregation using the Hungarian tongue will heartily support your venture. May the Lord bless you in this good work.

Your in His service,

ZENAN M. CORBE

Treasurer and Acting Executive Secretary of the
Board of American Missions

Dr. Zenan M. Corbe

**Az Egyesült Amerikai Ág. Hitv. Evangélikus
Egyetemes Egyház Missziói Főhatósága.**
New York City

1934 március hó 22

Az "ERŐS VÁR" Szerkesztőségének
Rev. John Ormay címén
Bethlehem, Pa.

KEDVES TESTVÉREK: —

Az Amerikai Egyetemes Evangélikus Egyház Missziói Hatósága őszinte örömmel veszi tudomásul, hogy a magyar evangélikus testvérek lapja továbbra is megjelenik. Az a bátorság, mellyel lapjukat ezen sulyos gazdasági viszonyok között megindítják, jellemző az Önök népére. Az Önök sikere biztos.

A lap tagadhatatlanul az egység köteléke lesz a testvéreknél s egész biztosan a bátorítás forrása lesz mindazok számára, akik az egyház javáért dolgoznak. Az az őszinte reménységünk, hogy mindegyik magyar gyülekezet szívvél-lélekkel siet vállalkozásuk segítségére.

Az Ur áldja meg Önöket és ezt a jó munkát.

Önöké az Ő szolgálatában

DR. ZENAN M. CORBÉ

Az Egyetemes Amerikai Ev. Egyház Missziói Főhatóságának ügyvezető titkára és pénztárosa.

— 0 —

MERT más fundamentumot senki nem vehet azon kívül, a mely vettetett, mely a Jézus Krisztus. (I. Kor. 3:11. v.)

KEDVES AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUS TESTVÉREK ÉS LELKÉSZ URAINK!

Áldást és békességet kívánok mindenkinek. Ezen néhány sorom által köszöntöm Önöket azon alkalmából, hogy a mi kis evangélikus lapunk, az Erős Vár újra megjelenik és tovább folytatja nemes munkáját azon a tövises és rögös uton, amelyen a mai időben mindegyikünk küzd a jobb jövőért.

Én mint az Önök testvére a hitben és a Bethlehemi Magyar Evangélikus Egyháznak alapító

Horváth István gondnok

tagja és gondnoka, szeretettel kérem Önöket, hogy egyesült erővel karoljuk fel ezt a mi Erős Várunkat. És ugyancsak kérem a mi lelki pásztoraikat itt Amerikában, hogy ebben a nemes munkában menjenek elől jó példával, mert csak úgy haladhatunk előre, ha jó vezetőink vannak.

Az amerikai magyar egyházakban gondnok testvéreimet is kérem, hogy hassanak oda, hogy az egyház maga is anyagilag is támogassa az ERŐS VÁRAT.

Én csak egy egyszerű munkás ember vagyok itt Amerikában, de szívemen viselem a mi drága evangélikus egyházunknak minden ügyét. Szegény ember vagyok, de azért egy dollárom van egy évre olyan cél szolgálatára, amelyen az Erős Vár evangélikus kis ujságunké. Adja Isten, hogy ez a lap fejlődjön a mi evangélikus népünk javára és becsületére.

Maradtam Bethlehem, Pa, városában 1934 év,
március hónap 20-án

Hittestvéri szeretettel

HORVÁTH ISTVÁN

egyház gondnok és a Bethlehemi Első Magyar
Társalgó és Betegsegélyző Egylet v. főelnöke

Intelmek keresztény szülőkhöz

Irta: Dr. Stiegler S. Ernő Bethlehemi lelkész

A mai, — önönmagában meghasonlott társadalomnak megoldást kereső problémái között első helyen áll fontosságban a szülők és a gyermek közötti viszonynak a Krisztus szellemében való helyreállítása. Korunk ifjúságának téves életfelfogása, vétkes mulasztásai, az ősi erénytől való eltérése, — erkölcsi hibái, mind-mind, egyöt-egyig a bűnös külbefolyásokon kívül a szülői házba vezetendők visza, ahol bizonyos korban, bizonyos körülmények között vagy elmulasztatták a szülők gyermekeikkel szemben való kötelességüket teljesíteni, vagy pedig rossz példával önön maguk vezették őket az erénytelenségnek ama hinárjába, amelyből a mai társadalomnak oly nehéz megtalálni a kivezető utat.

Az elmúlt két évtized az anyagiasság időszaka volt, ahol úgy az egyén mint a társadalom az élet legfőbb boldogságát az anyagiakban vélte megtalálni. Az anyagiasság szörnye hatalmába kerítette a családot. Pénz, földi javak, kényelem, fényűzés, szórakozás, gondnélküliség vezérelvei irányították a szülőket az anyagiasság szellemében, oly annyira, hogy az egyházat és a Krisztussal való közösséget is az anyagiasság szemüvegén keresztül itélték meg. — Ezen téves felfogás eredményezte ama hitet, hogy elégséges az egyház kötelékébe tartozni és a kivetett egyházi járandóságokat megfizetni, a templom rendszeres látogatása, a szent-írás olvasása, a háziáhitatosság, a mindennapi imádság, a gyermekek vallásos szellemen való nevelése másod rendű kérdéssé lettek. Ennek az új szellemnek egyik korcsszülötte lett az a szokás, hogy a szülők csak hézagosan kezdtek az Isten házába járni, gyermeküket azonban elküldték vasárnaponként a templomba. A gyermek vasárnapról vasárnapra hallotta az Isten ígéje hirdetését és abból megértette azt, hogy az ő szülei bűnös mulasztásaikkal az Isten ellen vétkeznek. Mivel pedig a gyermekben ösztönszerűleg meg van a szülő iránti ragaszkodó szeretet, így egészen ter-

mészetes, hogy az ily gyermeki lélek önön magában meghasonlik s lassanként latolgatni kezdi, hogy tulajdonképen kinek is van igaza, vajjon a szülőknék-e, avagy pedig a lelkipásztornak, akinek szájából az Isten ígését hallotta. Ugyancsak természetes, hogy a gyermeki szív latolgatásának melege a legtöbb esetben a szülő javára hajlik. Ilyetén képen a szülői példa nagyobb befolyást gyakorolt a gyermek lelki fejlődésére, mint az Isten ígéje, és megingott szívében az egyház tanításának isteni autoritása. — Az ilyen önön magában meghasonlott gyermeki lélek ingadozni kezd az életben felmerülő erkölcsi kérdések megítélésében és mivel az Isten parancsolata nem véssődött a szívébe, könnyen áldozatul esik mind ama kísértéseknek, melyeknek száma légio a mai Isten-telen társadalomban. Addig amíg az ily gyermek nem kapott vallásos nevelést az otthonában, erkölcsi világfelfogását befolyásolja a mozgó színház, az irodalom, az ujság, a kortarsak és a korszellem.

Bár a mozgó színház állami felügyelet alatt áll mégis sok olyan szindarabot produkál, melyek direkte vagy indirekte erkölcsileg határozottan rossz befolyással vannak az ifju lélekre. A amerikai törvényhozásnak laza voltát igazolja az a tény, hogy amikor egy-egy mozgó szindarabot hirdetnek, ugyanakkor nagyobb részt csak a címet és a szereplőket hirdetik, de nem figyelmeztetik a közönséget, hogy valjon a szindarab gyermekeknek és zsenge korban levő ifjaknak is való-e és így gyakorta gyermekek néznek meg oly szindarabokat, melyek tulajdonképen felnőtteknek sem nyujtanak erkölcsi táplálékot, sőt ellenkezőleg a gonoszra és bűnre inspirálják a nézőt. Ugyanigy áll a helyzet az irodalommal. Amerikában gomba módra nő a szenny- és ponyvairodalom. Az ily könyvek írói és kiadói nem az erkölcsi szempontot tartják szemük előtt az ily könyvek kiadásánál, hanem azt, hogy az ily irodalmi termékekkel több pénzt lehet szerezni, mint a keresztény erkölcs alapján megírt könyvekkel. Ha a szülők megfigyelnék azt a mohóságot, amellyel fiatalokru gyermekeik, fiuk és leányok elmerülnek az ily irodalom olvasásában, önmaguktól is kitalálhatnák, hogy az ily könyvek és magazinok a bűn és erkölcstelenség mételyét tartalmazzák és végtelen káros hatással vannak a mai ifjúság szellemi nevelésében. A modern ujságírás anyagiasság szelleme szintén nem kis mértékben járul hozzá eme bűnre vezető nevelési processushoz; hiszen mit olvas a mi gyermekünk a napilapokban: gyilkosság, rablás, öngyilkosság, válókereset, csalás, és a bűnözések légiója szerepel a napi hírek között és sajnos, hogy a mai korrump ujságírás sok esetben valósággal hősöket és hősnőket fabrikál az ily gyalázatos esetek szereplőiből.

(Folytatás a 12-ik oldalon.)

ERŐS VÁR

MIGHTY FORTRESS

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUS FOLYÓIRAT
AMERICAN HUNGARIAN LUTHERAN MONTHLY

Az Amerikai magyar evangélikus egyházak hivatalos lapja.

Official Publication of the American Hungarian
Lutheran Churches.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:—Editorial and Publ. Office:
938 E. FOURTH STREET, BETHLEHEM, PA.

“Application for entry as second-class matter is pending.”

Előfizetési ár: \$1.00 egy évre — Subscription Rate: \$1.00
per year.

Canadian Postage 50c extra; Foreign postage \$1.50 extra.

Főszerkesztő: REV. DR. E. A. STIEGLER, Editor-in-Chief,
Bethlehem, Pa.

Felelős szerkesztő és kiadó:

REV. JOHN ORMAY, Managing Editor and Publisher,
Bethlehem, Pa.

Társszerkesztők: — Contributing Editors:

REV. JAMES BECKER REV. ANDREW LEFFLER
Detroit, Mich. Pittsburgh, Pa.

Munkatársak: — Staff Correspondents:

Rev. Gabriel Brachna, New York City
Rev. Stephen Ruzsa, Oberlin, O.
Rev. Alexander Pölöskey, Caldwell, N. J.
Rev. Alexander Szabó, New Brunswick, N. J.
Rev. Stephen Szmodis, Perth Amboy, N. J.
Rev. John L. De Papp, Windsor, Ont.
Rev. Charles Szabik, Montreal, P. Q.

HA VALAKI

A Z T M O N D J A: “Minek nekem a templom, lelkész, egyház, Isten?” az csak hetvenkedik. Szüksége volt az ilyen embernek mindezekre mikor az apja meghalt, mikor gyermeke született, mikor házasságra lépett, mikor konfirmált vagy nehéz betegségben sinylődött s a halál ott leskelődött a küszöbön.

Lehet most valaki egészséges, jól mehet a sora, lehet munkája s valami vagyona is, de jöhet a baj, betegség, a halál újra kopogtathat s el is vihet valakit kedveseink közül, amikor újra szükség lehet az egyházra, templomra, lelkészre s az Istenre.

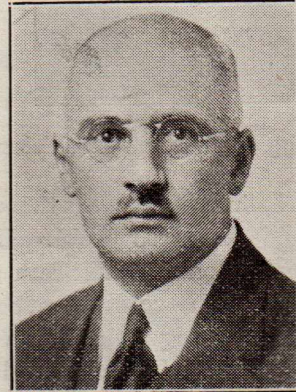
De micsoda ember az olyan, aki csak szükségben fordul barátjához s amíg jól megy sora azt megveti, kerüli, kigunyolja s nem segíti? Micsoda jellem az ilyen ember??

A VÁR FOKÁRÓL

Azt hisszük, hogy az “ERŐS VÁR” újra megjelenésének minden evangélikus testvérünk örül. Kívánjuk egymásnak, hogy ez örömünk állandó legyen.

* * *

Mielőtt átvettük volna az ERŐS VÁR-at, — őszintén szólva, — sokáig töprengtünk a helyzeten, az eshetőségeken. Óvatosan kémleltük az amerikai magyar evangélikus tájakat.

Ormay János ev. lelkész

Sokszor úgy éreztük, hogy “Erőnk magában mit sem ér, mi csakhamar elesnénk.” De aztán nem felejtettük el, hogy: “De küzd velünk a hős vezér, kit Isten rendelt mellénk. S ha valaki kérdezné, hogy “ki az?” Azt feleljük: “Jézus Krisztus az, Isten szent Fia, az ég és föld Ura, Ő a mi diadalmunk.”

Most aztán itt vagyunk, ha szabad így szólunk, a strázsán. A vár fokáról kémléljük a messzeségeket s közelebb eső tájakat. Innen már messzebb látunk mint azelőtt kívülről. Látjuk a felhőket fölöttünk, a ködös távlatot, de látunk biztató derengést is. Tudjuk, hogy a felhők jönnek-mennek. Hiszünk abban, aki a felhők járását ismeri és igazgatja. Ez élet partjai közötti hajózásunkban velünk van Ő, akinek szavára “mind a szél, mind a tenger engednek.”

Már üzentünk is messze hangzó szóval más őrállásra elhivottaknak s a visszhang is megjött. Jött innen-onnan. Hamarabb-később s sehogy. Jött biztatóan s tamáskodva. Ahogy az már szokott lenni.

Igy állottunk be most már az eddig egy mellé: többen. Vártát, őrtüzeket állni, gátat hányni, várat védni.

Vad vizek zajlása közt másokat is hívunk.

* * *

Ez ujságról is, de azért nem egészen csak ez ujságról van szó, amikor így beszélünk s

amikor tömörülésre s együttműködésre hívunk fel minden Krisztusban hívő evangélikus lelket.

Az ERŐS VÁR talán csak szimbolum. Az erős vár a: MI ISTENÜNK és annak szent ügye. Ezt ostromolják e világ fiai. Az istentelenség fergetege zug körülöttünk százféle formában. A romlottság s erkölestelenség szennyves zivatarok fokról-fokra emelkednek s félünk a gátomlástól. Féltjük, nem az erős várat, mert az "kőszájként megáll," de féltjük önmagunkat s azokat, akik utánunk jönnek. Ezért szószólunk és hívunk nagy, közös munkára, modern keresztes hadjáratra mindenkit. No, nem úgy mint a középkorban. Nem. Hanem úgy, mint az első husvét után, amikor elhangzott a Szó: "Elmenvén azért, tegyetek tanítványokká minden népeket... Tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek: és imé én ti veletek vagyok, minden napon a világ végéig..."

Higye el nekünk mindenki, hogy eljöhet az az idő, amikor a kereszt lesz újra titkos jelünk, nem a világ idejében. A kereszt, melyet talán ültetésünkben, testünkön rongyokkal, de tisztán lélekkel vallunk s melyet vándorbotunkkal egymás megismerésére a porba írunk le. Eljöhet az az idő. A misztikus eredetű horogkereszt s az új Pilátusok és Kajafások aranykeresztje idejében élünk. Ujra itt vagyunk a husvéttalannak látszó nagypénteki kor mélységeiben.

Hogy mennyire jön az az idő, amit említék, nem kell messzire mennünk, csak a gyárkapuk elé s a magas kémények alá, s a nagybőség idejében az agyongyötört családok hajlékába, vagy a szomszédból széles e világra. Csak nézzük a bajt jellemző kapkodást, idegességet mindenfelé... Itt idézem Dr. Stanley Jonesnak, a nagy misszionáriusnak, a mai keresztyén világ egyik legnagyobb egyéniségének pár szavát, abból az alkalomból, amidőn újra Indiába tért vissza nehéz munkamezejére: "We have got to provide an alternative to Marxian communism or succumb to it.—We are face to face with that question in both east and west... And the only way to beat them, is to beat them to it..." Ha valaki tudja, hogy mit beszél, úgy Dr. Jones tudja. S mi van körülöttünk? A Mammon szedi áldozatait. Az áldozatok azok, akik ránk vannak bízva, hogy gondjukat viseljük. Szabad-e elszaladnunk ordasok esaholására és üvöltésére? Ami a mi kis ügyünk és problémánk ami kis amerikai magyar helyzetünkben és vonatkozásainkban, az jellemző nagyobb, sőt világvonatkozásban is.

— Azért tudja meg minden amerikai magyar evangélikus s más órálló vigyázásra elhívott testvérünk, hogy nagy, drága értékek forognak veszedelemben.

Ez a kis ujság egy egészséges sejt akar lenni a beteg testben. S merjük ezt az örökkévaló példázatokat s tanítás szerzőjében — Jézusban — való hitünk alapján. — Ő az egyedüli "alternativa."

* * *

Ennek a kis ujságnak az is a célja, hogy az Amerikába kiszakadt magyar evangélikus szószólója, legyen. Fogadja azért minden evangélikus e széles országban, vagy bárhol, jóakarattal írásainak minden sorát. Munkánk által az Isten országának ügyét kívánjuk szolgálni s példánk a Jézus mindenben. Ilyen értelemben küldjük el követül ez ujságot minden evangélikus hajlékba. Ha ezt a követet a testvérek szívesen veszik, akkor ez az ujság nem csak betű és papír lesz az olvasó kezében, hanem élő Örömhírmondó, amelyik hónapról-hónapra azért jelenik meg, hogy a világ legfontosabb munkájára serkentse a lelkeket: az Isten országának e földön való megvalósítására.

* * *

Zivataros időkben, sovány mezőkön s szikladt forrásoknál tengődő, széledő nyájak után ballagva, pásztorlásánál egy aggódó, költő-lélekből jövő eme szavakra figyeljünk csak fel!

"Pásztorok, hej, pásztorok,
a világnak minden sarkán
árva magyar ácsorog,
ki kereszttel, ki csillaggal támolyog.
Mit is tegyünk, hogy lehessünk?
A világnak neki essünk?
Vagy szeressünk, csak szeressünk
s Bethlehembe menjünk?"

Ugy lehet, hogy nincsen is mást tennünk:
Napnyugatról Napkeletre mennünk,
a kereszttel a Csillaghoz térni,
a csillaggal a Kereszthez férni,
Názáreti Pásztorember
bus szívébe nézni;
mindnyájunkkal, mi nyájunkkal
örtüzeket félni.
Örtüzeket félni. Pásztortüzet égni.

(Tarnócy)

o.j.

Az ember nem temetheti el Krisztust;
A föld nem elég mély az Ő sirja számára.

EGYHÁZI ÉLET

VIRÁGVASÁRNAPJÁN a következő ifjak confirmáltak montreali egyházunkban: Arvay Imre, Borbély Péter, Peti Gyula, Raskó Ilona, Raskó Lajos, Várady Erzsébet, Zakariás Béla (magyarok) Králik Zsuzsanna, Fitka Katalin és Vallach Olga (szlovákok). Szebik lelkész ur szép beszédében hasznosította az új egyháztagek jövőbeni kötelességeit egyházunkkal kapcsolatban. — NT. BRACHNA Gábor new yorki lelkész ur vakbél bántalmakkal kórházba s ott a műtő asztalra került. Az operáció sikerült s ifju lelkésztestvérünk újra megjelenhet a tudomány csarnokában, a Union Theological Seminary előadásain, ahol tudását öregbíti s az Ur hajlékában, ahol azt az Isten országának szolgálatában hasznosíthatja s szeretett hívei között, akiket szível-lelékkel szolgál. Néhány hétig távol volt gyülekezetétől, Istennek legyen hála és dicsőség, hogy a bajon átsegítette. — A LANCASTERI Franklin & Marshall College három református lelkész testvérünket koszoruzta meg az elismerés babérijával, amikor teológiai tudományok tiszteletbeli doktoráivá avatta. E három kiváló férfi: Dr. Takaró Géza new yorki református lelkész és egyházi író, Dr. Ujlaky Ferenc toledoi ref. lelkész, a ref. lelkészegyesület és az amerikai ref. szövetség elnöke és Dr. Melegh Gyula a Református Ujság szerkesztője s az amerikai magyar reformátusok vezér embere. Lancasterben ez alkalommal nagy ünnepek voltak. Gratulálunk. — A WINDSORI magyar ev. nőegylet derék tagjai felbuzdulva a tavaly rendezett s a Y. M. C. A. disztermében megtartott magyar kézimunka kiállítás szép sikerén, egy újabb hasonló kiállítást rendeznek. Az asszonyok egy csoportja már munkába is kezdett s Papp János Lászlóné Tisztelendő Asszony vezetése mellett a munka szépen halad a siker felé! — "APAK ÉS FIAK NAPJA" volt a detroiti magyar ev. egyházban febr. 17-én. Az ünnep jelentőségét Nt. Becker lelkész ur méltatta. Az ünnep rendező bizottságának az elnöke Zámolyi Sándor algondnok volt. Azünnep anyagi sikere sem maradt el. Bevétele volt \$54.49. — A BETHLEHEMI vend. egyház hatalmas templomában tartotta február hó 22-én a Pennsylvania Ministeriumhoz tartozó allentowni esperesség vasárnapi iskolai szövetsége 57-ik éve konvencióját. Több mint 300 delegátus volt jelen, lelkészek és vasárnapi iskolai felügyelők. A vallásoktatás több problémáját vitatták meg. Dr. Stiegler lelkész ur volt az ünnepség vezetője, Dr. Schaefer allentowni angol ev. egyház lelkészével együtt. — A delegátusok a "Sion" magyar ev. egyház templom alatti helyiségében vacsoráztak, 265-en; ez az összejevetel a magyar ev. egyháznál jó alkalom volt arra, hogy az angol testvérek közelebről is megismerjék. A vacsora tiszta jövedelme \$77.78 volt. — A PITTSBURGHI egyház statisztikusa, Molnár László januári jelentése szerint a borítékrendszer szerint előirányzott negyedévi 380.20 dollárból befolyt 305.76. Hátulékban volt \$77.44. Igen szép eredmény ezekben a nehéz időkben. Fáradással járó munka centekből összehozni a szükséges pénzt, de amint látjuk érdemes. — A pittsburghi Luther Ligák gyűlésén szép magyar táncot mutattak be Kozma István, Kozma Katóka és Molnár Gizella. Nagy tetszést arattak. — A CALDWELLI egyháznak február hó 4-én nagy ünnepe volt. Fennállásának öt éves jubileumát ünnepelte meg. Délelőtt ünnepi istentisztelet volt, délután 4 órakor pedig jubileumi istentisztelet, amelyen számos vendég egyház és egylet volt képviselve. Angol nyelven Rev. R.S. Womer a New Jersey Sunday School League titká-

ra, prédikált. A magyar ünnepi beszédet Rev. Szabó Sándor new-brunswicki lelkésztestvérünk tartotta. Istentisztelet után nagy banquet volt, amelyen felekezeti külömbőség nélkül vett részt Caldwell magyarsága. Isten gazdag áldása legyen a gyülekezeten és törekvő lelkészén Nt. Pölöskey Sándor uron. — MARCHIUS 15-ikét, a magyar szabadságharc évfordulóját egyházaink ezidén is mindenféle megünnepelelték. Szép programos ünnepek voltak ezek a távoli időkről és tájakról felelevenedő képek. Apoljuk hagyományainkat s szent emlékeinket továbbra is szeretettel és nagy hűséggel. — DETROITBAN a magyar egyház iskolateremtő villanyerővel hajtott szellőztető készülékkel szerelték fel. A költségeket közadakozás útján teremti elő a gyülekezet s a kollektálás elvégzésére Varga János, Kocsi Antal, Zámolyi Sándor algondnok és Rev. Becker kérték fel. A szellőztető készülék működésével mindenki meg van elégedve. — BUFFALOI egyházunk még mindég lelki pásztor nélkül van. A súlyos gazdasági viszonyok javulásával azonban remélhető, hogy az egyház újra abba a kedvező helyzetbe jut, hogy magyar istentiszteleteket tarthatnak. A hittestvérek kitarással és türelemmel vannak. Az egyház Mr. Martzloff tiszteletére, aki vasárnaponként angol nyelven végzi az istentiszteletet, nagy banquetet rendezett. Ezzel méltányolták a lelkészt helyettesítő hitbuzgó testvérünknek jóakaratu munkáját. — DETROITBAN a női oltáregyesület működő előadásra készül. Az előadás iránt már most nagy az érdeklődés. Színre kerül Szalóki Elek háromfelvonásos színműve: "Parasztszivek." A működő hűségesen próbálnak. A darab előadását Horváth Lajos rendezi. — A DETROITI magyar evangélikus betegsegélyző egylet komoly mozgalmat indított meg az ifjúság megszervezésére és az egylet táborában való tömörítésére. Ebben az ügyben fontos megbeszélés lesz április harmadikán, kedden este 8 órakor az egyház iskolatermében. Ezen gyűlést a szülők és az érdeklődő fiatalok szíves figyelmébe ajánlja az egylet elnöksége. — PITTSBURGHAN nagy bőjti evangelizálás volt. A dicséretre méltó munkának két főcélja volt: 1. A személyes keresztyéni szolgálatot ébren tartani a hivekben. 2. a házi oltárokat felállítani azokban a családokban, ahol az nincsen meg. Az előbbi elérése céljából a különböző kerületekben rendszeresen tartottak istentiszteletet. A házi oltárok felállítása céljából a gyülekezet "A bőjti áhitatok" című kis könyvet bocsátotta ki, melyben Hamvazó Szerdától Virágvasárnapig minden napra lelki gyakorlatok voltak. Bőjthöz méltó, missziói munka. — BETHLEHEMBEN virágvasárnapján a következő ifju testvéreink járulnak először Urvacsorához, mintán hithűségükről fogadalmat tettek: Császár Olga, Tamásik Julia, Sánca Irén, Németh Dorottya, Szilágyi Helen, Pintér Margit, Ormay Éva, valamint Bosák Irén, Bosák Gizella, Bosák Lajos, Hegedüs János, Varga Béla, Süle Béla, László Károly, Kovács Sándor, Kovács István, Süvegh János, Süvegh Lajos, Bandy Imre és Bandy István. Lélekemelő és megható volt ezen virágvasárnapi konfirmációi ünnepünk és istentiszteletünk. Az Ur Jézus lelke legyen éltető ereje új egyháztagejainknak életük további útjain. — WINDSORON az egyháztagek gyűjtést indítottak, hogy a Teahan Furniture Co.-nál levő s a templomi székekre fennálló tartozásukat cca 70 dollárt kiegyenlítsék. A gyűjtés biztosan a remélt eredménnyel végződik. — WINDSORI (Canada) gyülekezetünkben a következő hittestvéreink szerepeltek az ottani magyar kolónia március 15-iki ünnepén: az egyház lelkészén kívül Segyő Sándor presbiter szavalattal, ének és szavatokkal: Pavlinyi Nelly, Pohánka Juliska, Annus, Ilonka és Vilmos, Varga Béla és Zoli, Daróczy Bandi és Ella. — NEW YORKBAN az egyház presbiteriumába ezidén nőtestvéreket is beválasztottak. Az egyházhoz tartozó testvérek öröme nagy, mert egytől-egyig

derék, hithű tagok kezébe került így a vezetés. Most már remény van arra, hogy ezen hiséges munkatársakkal az egyház megindul a kívánt és várt fejlődés útján. — **TÓTH JÓZSEF** Oroszházról származó nőtestvérünk New Yorkban tartózkodván, felkereste az egyházat s részt vett az istentiszteleteken. Így kellene tenni minden evangélikus testvérnek, aki evangélikus templommal bíró magyar kolóniára látogat el. Igazi vendégszeretetet talál minden idegen a hitestvérek közt. Derék nő, tiszteljük magatartásáért. Hisszük, hogy Clevelandban is derék tagja lesz egyházunknak, ahova munkaköre szólította. — **HUSVÉT** hétfőjén a pittsburghi Ev. Oltáregylet és Ifjusági kör nagyszabású bálát rendez a Barkers Hallban. Minden pittsburghi és vidéki magyar szívesen látott vendég ezen a mulatságon. — **JUBILEUM** volt New Brnswickon. Az ottani magyar ev. egyház fennállásának negyedszázados évfordulóját ünnepelte meg. A keretek méltóak voltak. Az Ünnepen részt vett Dr. Samuel Trexler a United Lutheran Synod of New York kiváló püspöke. Ghika György new yorki m. kir. főkonzul, több angol esperes és ref. lelkész. Lelkészeink közül az ünnepen jelen voltak: Nt. Ruzsa István (Oberlin O.) Dr. Stiegler S. Ernő (Bethlehem, Pa.) Nt. Pölskey Sándor, (Caldwell, N. J.) Nt. Brachna Gábor (New York.) Nt. Ormay János (Bethlehem, Pa.) Bethlehemből: Horváth István gondnok, Balázs József és Sráj János presbiterek. Nagy jubileumi banquet volt, melyen több mint 700 teríték volt. Ekkor tartották meg lelkészeink gyűlésüket, amelyen többek közt az ERŐS VÁR ujságunk mostoha sorsát is felkarolták s elhatározták, hogy közös erővel támogatják ezen ujságot missziót teljesítő munkájában. — **MÁSİK** jubileumunk Bethlehemben volt. De ez csak hat éves. Az itteni gyülekezet adott hálát a Mindenhatóknak, hogy e nehéz időkben sem lankadt meg az áldozatkészség és a hitbuzgóság. A gyülekezet az elmúlt hat év alatt Amerika egyik legvirágzóbb evangélikus egyházává fejlődött. Remekszép temploma tanubizonyosság és egyuttal összekötő kapocs, amely a Lehigh völgyi magyar evangélikusok Siona. Az egyházat Rev. Dr. Stiegler és Nt. Pottshacher István volt soproni lelkész alapították. A jubileumon Dr. Stiegler és Horváth István gondnok voltak a főszónokok. Az egyház jelenlegi lelkésze Nt. Ormay János volt akroni és buffaloi lelkész. — **SZABÓ SÁNDOR** nagytiszteletű lelkész testvérünk volt szíves a new yorki egyházat beszolgálni a lelkész betegsége alatt. Nt. Szabó lelkész ur melegsívű prédikációi és nyájas modora minden egyes templom látogatóban maradandó, kedves emléket hagyott. Isten áldja meg érte. — **ÖZV. GOMBÁS SÁNDORNÉ** nőtestvérünk jött vissza Magyarországból az örömkön kívül egy kis fájdalmat is hozva. A hitestvérek öröme köszöntötte visszajövelekor. — **ID. HOLÉCZY SAMUEL** pittsburghi hitestvérünk az Oltár Egylet által rendezett szeretet-vacsorára szükséges kellékeket adományozta. A vacsora a süteményeket a nőegylet tagjai adták. A vacsora egy erkölcsileg, mint anyagilag sikerült. — **NÉGY** olajfestménnyel gazdagodott a montreali (Canada) ev. egyház iskola terme. Egy tehetséges magyar művész ajándéka a négy értékes kép. Az első kép Krisztus Urunk menybemenetelét, a második a tanítványok kiküldését, a harmadik Jézust s a negyedik Luther Mártont ábrázolja. — **UGYANCSAK** Montrealból írja a lelkész ur, hogy az elmúlt évről a következő figyelemre méltó események említhetők fel: Volt 1 temetés, 4 esketés, 7 keresztelés. Harmincöt római katolikus család lett tagja az evangélikus egyháznak. Az American Bible Society 50 dollár értékű Biblia könyvet adományozott az egyháznak. Geduly tiszakerületi püspök ur közbenjárására a Der Gustav Adolf Verein 10 dollár értékű arany kelyhet küldött a testvéreknek. Egy montreali hitestvér egy tíz dollár értékű harmoniumot ajándékozott. A lelkész 8 dollárért egy könyvszekrényt vett s ajándékozott. Két dolláros asztalt az orgo-

nista, 7 dolláros értékű festéket Fisher evangélikus gyáros; a detroiti testvér egyház adott a montreali egyháznak 112 kötet könyvet, 4 db Bibliát és 15 énekes-könyvet.

A Pennsylvania Ministerium allentowni esperessége Rev. Dr. Stiegler Ernő bethlehemi lelkészt a GROUP C. — ADMINISTRATION COMMITTEE tagjai sorába választotta. — Ugyancsak ezen esperesség LUTHER LEAGUE COMMITTEE tagjává választotta Rev. J. Ormayt az ERŐS VÁR szerkesztőjét, bethlehemi lelkészt. — A bethlehemi "SION" Első Magyar Ev. Egyház egyik agilis fiatal tagját Sráj Jánost az EXUSE COMMITTEE tagjai közé választotta az Allentowni Conference.

* * *

BETEGEINK. — New Yorkban Thury Ilona nagyszony volt válságos helyzetben elég hosszú ideig, melyből azonban az Isten gondviselése és szereteteinek gondos ápolása folytán kigyógyult. Bizonytal sok igaz szívű magyar is imádkozott érte, akik az ő hódoló amerikai nagy magyar családjához tartoznak. Ugyancsak aggódtunk New Yorkban Mashall Sándorért akit szívós szervezete és kedveseihez való ragaszkodása mentett meg az Istenen kívül attól, hogy csendesebb világba költözzön e földi életből. Most már a felépülés útján van. — **FÉLTŐ** és szerető szívű kislányok és férj vette körül Zsilinszky Sándorné evangélikus, csabai születésű nőtestvérünket, aki súlyos operáción esett át. A jó Isten kegyelme azonban megtartotta kedvesei számára és nagy öröme. nehezen várjuk körünkbe. — **NEW YORKBAN** Árvayné asszonyt, aki már a felépülés felé halad s akinek távolléte nem megszokott dolog körünkben. — **PITTSBURGHBAN** Németh Gizella nőtestvérünk vakbél operáción ment keresztül s szerencsésen. — A pittsburghi egyház érdemes gondnoka Kardos József is gyengékedett. — Molnár Sándorné otthonában volt kénytelen az ágyat őrizni, de már felgyógyult. — **ALLENTOWNBAN** Vicena Julia nőtestvérünket operálták meg március hó 22-én. Az operáció sikerült s Julia nehezen várja, hogy elhagyhassa a kórházat. — **BETHLEHEMBEN** Kovács Árpádot, a bethlehemi ev. egyház egyik hitbuzgó családjának Kovács Péternek fiát a St. Luke's kórházban megoperálták. A vakbél operációból Árpád, hála Istennek már fel is épült s otthon van édes Anyja gondos ápolása alatt. — Kovács József egyházunk volt al-gondnoka s templomunk harangjának felszerelője hosszabb idő óta szengékedik. Jobbllást kérünk imáinkban számára a mindenek orvosától a jó Istentől. — Legyen a Jézus Krisztus betegek lelki és testi erősítője minden időkben.

WINDSOR, ONT. Kivonat a lelkési jelentéséből: — Hatodik évi közgyűlésünk a második, amit új templomunkban tartunk meg. Templomunk a viharok közepette is megállotta a helyét. Dacára az általános gazdasági válságnak ez a kicsiny magyar hitbuzgó csoport, tündöklő bizonyosságát adta az öntudatos keresztyén evangélikus gyülekezetnek. Terheink gyarapodása következtében gyülekezetünk lélekszáma csökkent, mert a kicsinyhitűek, csak sátoros ünnepeken keresik fel Istennek szent hajlékát. Az alanti szerény számok bizonyítják, hogy bármilyen szegények is voltunk az Urnak 1933-as évében a kapott javakból segítettük azt a hajlékot, ahol vigasztalást s erősítést kapunk az Ur igéjében. Templomunkban hat gyermeket részesítettünk a keresztség szentségében, egy nazarénus hitről áttérőt kereszteltünk és konfirmáltunk, kilenc házaspárt eskettünk és egy testvérünket temettük el. Hívők közül 55-en vették magukhoz az Ur Jézus Krisztus szent testét és véréit. Az alábbiakban közöljük az 1933-as év pénztári adatait: Bevétel 1933-ban \$832.95. Kiadás 1933-ban \$822.48. Maradvány az év végén \$10.47. — Itt említyük meg, hogy a múlt év májusában avattuk fel ünnepélyes keretek között nagybányai

vitéz Horthy Miklós, Magyarország kormányzójának adományát, egy gyönyörű kivitelű magyar nemzeti lobogót és a helybeli C. H. Smith angol cégtől kapott canadai nemzeti zászlót. Ugyanezen alkalommal szenteltük fel az oltárunkat díszítő oltárképet, amely egy kassai magyar festőművész munkája és néhai Varga Béla, volt presbiter és alapító egyháztagunk szép adománya.— Az elmúlt év folyamán iskolánkat asztalokkal szereltük fel. Az asztalok készítését Pohánka István testvérünk vállalta magára teljesen díjmentesen. A templom előcsarnokában fogast készített Madách Mihály, míg az iskolahelyiséget Lancsa János szerelte fel ruhafogasokkal. 1933-ban még gázkályhákat állítottunk a templom és iskolahelyiségeinkbe. Konyhát szerelt fel Pohánka István és Varga Sámuel, ahova a főző kályhát Gordon D. Wickett, a helybeli Gas Company vezérigazgatója szolgáltatta ajándékképpen. Isten megsegítő kegyelme velünk volt s a jövőben remélünk. — **DETROIT, MICH.** — Március 15-iki ünnepélyünket szombaton este tartottuk meg. Kevés-számú közönségünk volt ugyan, de hazafias lelkesedéssel ünnepeltük meg a magyar szabadság hajnalhasadásának nagy napját. Az ünnepi beszédet Becker Jakab lelkész tartotta, aki az 1848-ik év március 15-iki eseményeit az amerikai magyar viszonyokra, s közelebbről gyülekezeti életünkre is alkalmazta. Szavakat mondtak: Lada Pali, Rosta Irma, Svender Sándor, Németh Laci, Bellák Sanyi és Becker Gyurka. A közönség hazafias dalokat énekelt és a műsor befejezés után még sokáig elszórakozott. **ESKÜVŐ.** Szombaton délelőtt esküdtek egymásnak örök hűséget templomunkban Bakos Zoltán és Patyi Ilona. A házasságkötésnél tanúgyanánt szerepeltek Gáll Arthur és Horváth Irén.

* * *

KERESZTELASEK

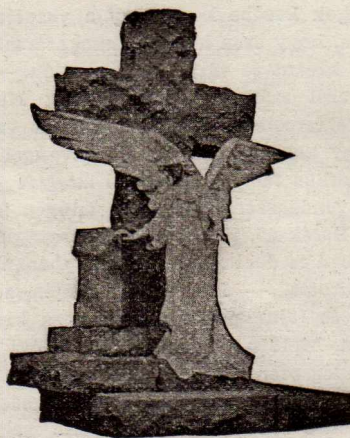
DETROIT, Mich. Németh Károly, Vönöck. Vas-egye és neje, szül. Kocsis Veron, Kisdabrony, Bereg m. szülők fiacskáját Edward Tivadar névre. Az újszülött 1933 január hó 8-án született Deford, Mich.-ben. Keresztzülei: Kondor Mihály és neje szül. Balogh Lidia. Megkereszteltük Stoltz Ferenc József és neje Tóth Etel elsőszülött fiacskáját Franz, Herman névre. Keresztzülei: De Vaudree F. Morris és neje, szül. Csapó Malvina. A boldog örömanya a detroiti egyház volt gondnokának, Tóth Istvánnak nevelt leánya.— **BETHLEHEM, PA.** Ifj. Csulik Pál és neje, szül. Szedlák Julia örökbefogadott kisleányát február hó 11-én kereszteltük meg. A kisleányka a szent kereszttségben Elsie Helen nevet kapta. Keresztzülei: Ifj. Szedlák János és neje, szül. Makuvek Julia voltak. A kisleánykát hitestvéreink Pis István allentowni, Oroszlány községből származó ev. testvérünktől fogadták örökbe. — Piss István allentowni lakós kis fiacskáját kereszteltük meg Eduard névre. Keresztzülei: Ifj. Viczena János és Viczena Juliska voltak. — Isten gazdag áldása legyen az újszülötteken.

— 0 —

MEGISMÉTLŐDIK-E A TÖRTÉNELEM?

Ők gyűlölték — Ő szerette őket.
Kicsufolták — Ő imádkozott értök.
Hamisan vádolták — Ő sirt értök.
Mégfeszítették — Ő megbocsátott nekik.
Ők meghaltak — Ő örökké él.

Mit mivelünk mi ma Krisztussal?

HALOTTAINK

DETROIT, MICH. — Egy templomszerető és zivesen urvacsorázó nőtestvérünket temettük el Detroitban. Kovácsné, Hoffman Katalin személyében. Alig volt négy napig beteg. Két kiskoru árvát hagyott maga után.— **BETHLEHEM, PA.** — Nagy részvét mellett temettük el január hó 27-én, Hegedüs István és neje szül. Mészáros Mária hitestvéreink korán elhunyt kisfiacskáját Istvánt. A kisgyermek alig volt beteg 2 napig. A könyörtelen halál elragadta. Február hó 19-én egyházunk egyik hitbuzgó családját érte nagy csapás. Tamásik Márton és neje, szül. Szedlák Zsuzsánna szép kisfiacskája Lajos István szenvedett ki rövid, de súlyos betegség után, nagy bánatot és gyászt hagyva maga után. A temetés nagy részvét mellett ment végbe. — **ALLENTOWN, Pa.** Az allentowni evangélikus testvérek közt is aratott a halál. Ochotniczky Józsefné szül. Bosák Julia költözött el az élők sorából Istenéhez, Elhunyt nővérünk Oroszlány községből származott ki Amerikába. Súlyos természetű operáción esett át, amelyet legyöngült szervezete nem birt el. — A mindenható Isten dicsőítse meg az elköltözött lelkeket az ő örökkévalóságában.

— 0 —

ÜNNEPI ISTENTISZTELETI PROGRAMOK:**Husvétii istentiszteletek**

BETHLEHEM, PA.— MAGYAR EGYHÁZ. Nagypénteken d. e. fél 11 órakor urvacsorával este fél 8 órakor. Husvét vasárnapján d. e. fél 11 órakor urvacsora csztással. Este fél 8 órakor vasárnapi iskola husvétii programos gyermek istentisztelete.— Husvét második napján d. e. fél 11 órakor istentisztelet.

ALLENTOWN, PA. Husvét vasárnapján d. e. fél 9 órakor ünnepi istentisztelet urvacsora osztással.

PALMERTON, PA. Husvét vasárnapján reggel fél 7 órakor ünnepi istentisztelet urvacsora osztással.

MONTREAL (Canada.) Nagypénteken d. u. 2 órakor. Jézus váltságahaláláról.— Husvét első ünnepén magyar istentisztelet d. u. 2 órakor. Husvét második ünnepén szlovák nyelvű istentisztelet d. u. 2 órakor. A szent beszéd tárgya: Feltámadsz!

WINDSOR, ONT. Nagypénteken gyászistentisztelet a rendes időben. Husvét vasárnapján a rendes időben urvacSORAOSZTÁSSAL.

BETHLEHEM, PA. (VEND EGYHÁZ) Nagypénteken d. e. fél 11 órakor istentisztelet és urvacSORA. Este fél 8 órakor istentisztelet. — Husvét vasárnapján reggel 8 órakor urvacSORA. D. e. fél 11 órakor ünnepi istentisztelet. — D. u. 3 órakor istentisztelet. — Husvét hétfőjén d. e. fél 11 órakor istentisztelet magyar nyelven.

BUFFALO, N. Y. Husvét vasárnapján d. e. fél 11 órakor ünnepi istentisztelet urvacSORA OSZTÁSSAL. Az istentiszteletet Nt. Ruzsa István lelkész ur végzi. Éljen mindenki ezen alkalommal és jöj-jön el minden evangélikus testvér a templomba s járuljon az Ur asztalához bünbocsánatra. — Husvét első ünnepén este 7 órakor a Sunday School programos istentiszteletet tart. Mindenki szívesen látott vendég. —

DETROIT, MICH. — Nagypénteken délelőtt fél 11 órakor ünnepi istentisztelet Megváltónk halálának emlékére. Este fél 8 órakor ugyancsak ünnepi gyászistentisztelet. — Husvét vasárnapján, délelőtt fél 10 órakor magyar nyelvű istentisztelet Krisztus Urunk dicsőséges feltámadásának emlékére. Mindkét alkalommal urvacSORA OSZTÁS LESZ. Este fél 8 órakor hálaadó istentisztelet. — Husvét másodnapján, délelőtt fél 11 órakor ünnepi istentisztelet. Este fél 8 órakor ünnepzáró hálaadó istentisztelet.

HUSVÉTI ZSOLTÁR

Irta: Tarnócy Árpád.

Uram, a véred pecsét szívemen
s kik nem hisznek, azoknak izenem,
hogy én szeretni jöttem.

Szeretni jöttem mosolyt, bánatot,
tövist és rózsát, embert, állatot,
bölcsöt és sirt a rögben.

Te tudod, Uram, mivel ébredek,
hogy futják be a hideg éjelek
Ho'ddal bolyongó lelkem

és testvér, jóbarát, mennyi hagy el,
virág szívemen, jaj, mennyi fagy el
egyetlen hüvös estén.

Te látod, Uram, merre ballagok,
hogy mind siralmak, könnyek, sóhajok,
miket eleddig értem, —

de hogy is lenne másképp, én Uram,
hogy is vihetne másfelé utam,
szívemen ily pecséttel.

ANNÁS ÉS KAJAFÁS

Irta: Moravcsik Gyuláné.

Csodálatos husvét reggel virradt föl Jeruzsálem fölé. Az ég kékje mélységesen sötét volt, mégis telítve a napsugarak aranyával, amelynek diadalmasan sugároztak le az égről. A Gecsemáné kert fái, virágai megfürödve reggeli harmatban, boldogan emelték fejüket az ég felé.

Az utcákon mélységes csend. A házak ablakai, ajtai zárva, a háztetők néptelenek, de mintha a bezárt házakból titkos sóhajok szállnának fel, az elhagyott tetők alatt a fájdalom virrasztana, ellenében a természet tavaszi ujjonságával.

Kajafás főpap felszegett fejjel, büszkén megy végig az utcán, arca gyürödött és fáradt, feldult vonásai a nagy küzdelmek nyomain mutatják, de fel-felvillanó tekintetét keményen, élesen hordozza végig az üres utcákon kielégített bosszu, a győzelem mámore ül a szemeiben.

Annás háza felé tart, amely kívül van a városon, egy szép kert közelében, ahonnan a Golgota hegyére látni.

Annás kint van a kertjében, talán nem is fekiüdt le az éjjel, arca a virrasztás nyomain hordja magán, s mikor Kajafást közeledni látja, elébe megy.

Elvégeztetett! mondja Annás üdvözlés helyett fojtott hangon az érkezőnek. Leülnek a kőpadra, amely egy sötét lombu ciprusfa alatt van.

“Elvégeztetett!” ismétli Kajafás gunyolódva, amint ő mondá. “Meghalt, ma van a harmadik napja. Jeruzsálemben minden csendes. A Názáreti emberei szétfutottak, vagy sírnak bent megfélemlítve házaikban, siratják a hamis profétát.”

Annás tétován nézett fel a Golgota felé, mintha torkát valami vaskéz szorongatná, suttogva hajolt Kajafáshoz, hangja félelemtől és a gyűlölettől remegett, mikor kérdezte:

“Bizonyos vagy benne, hogy meghalt?”

“Ott voltam elrejtözve, ismeretlenül a sokaság között. Láttam, hogy felfeszítették, láttam gonosz, lázadó vérét kifolyni. Hallottam anyjának keserves sirását és ha másként nem tudtam volna, ennek az asszonnak a sirása, hangosan kiáltotta, hogy meghalt. A tanítványai, akik egy héttel ennek előtte bámulva ülték körül a mestert, amint átkozott szájukkal elnevezték őt, most csüggedten rejtöztek el, vagy megtagadták őt. Elvégeztetett! ő mondá. Elvégeztetett örök időkre, nem egy hamar fog megjelenni egy új próféta, hogy ezt a keserves kínos halált végig szenvedje.”

“Rettenetes napok voltak ezek”, suttogá fojtottan Annás, “minden ingadczott, reszketett körülöttünk... Csakhogy immáron elmúltak. Hallottad, — kérdé azután, — hogy Salamon templomá-

nak kárpitja kettéhasadt, a felétől fogva mind az alsó részéig és a föld megindult, a kősziklák megrepedeztek a Golgota hegyén.”

Kajafás nevetett.

“Igaz, — szolt, — én magam is láttam, de mindjárt mondtam is az egybegyült sokaságnak, hogy az Isten haragja ez, mert hamis próféta megfertőzte beszédeivel Salamon szent templmát, a föld pedig azért rázkódott meg, mert nem akarja befogadni a Názáreti bűnös testét.”

“Ma van a harmadik napja, — mondta Annás gondolkodva s maga elé nézett. — Amint mondad, Jeruzsálemben minden csendes. Visszatérnek a régi napok, hatalmunk is a régi lesz. Nem kell félnem, hogy a leányom, Miriam megháborodik, mert ő is befogadta a Názáreti tanítását.”

“Tudom, — mi van most vele?” Kérdezte Kajafás.

“Megcsufolta ősz fejemet és az ellenségemhez ment által. Hiába átkoztam, nem törődött vele. Hiába zártam be; kiszökött, hogy hallgassa az ő tanításait. Egy alabástrom szelencét adtam volt neki, tele jószágu nárdus olajjal, számtalan talentumokat adva érte, csak hogy Miriámnak öröme teljék benne. És mit cselekedett vele? Elvitte, eltörte, hogy a drága kenetet a Názáreti fejére öntse . . .”

“Miért nem korbácsoltad meg?” — kérdezte Kajafás sötéten.

“Az anyja nem engedi. Most sem tudom hol van. Mióta elfogták Jézust, aki Krisztusnak nevezte magát, Miriam a haját tépi, a köntösét szaggatja, sirásával felveri a házat. Egész éjjel nem alhattam miatta, csak hajnal felé csendesedett meg. Sem engem, sem az anyját nem akarja látni, s nem veszi be a mi beszédünket.”

“Majd elmulik az is, — mondotta Kajafás. — Mindenek elmulnak. A tüzes üszköt eltapostuk, nem támad belőle tüzvész, a megáradt vizek majd visszatérnek medreikbe. Ő nincs többé, nem lesz az sem, aki beszélni merjen róla. Tanítását mint a polyvát elhordja a szél s még a nyomát is befujja a por. Meghalt. Mi élünk, mi vagyunk az erősek és miénk a hatalom.”

A két főpap elhalgatott, olyan nagy csendesség volt körülöttük, mintha nemcsak a város, de az egész világ kihalt volna körülöttük.

A nagy csendben egyszerre szélzugás támadt a fák között és a zugás egyre erősbödött, úgy zúgott, harsogott, mintha valami diadalmi ének törne most elő. A csendes utca felől is felsírt valami zokogó hang és a zokogás boldog, ujjongó nevetésbe csapott át. Egy fiatal nő rohant keresztül az utcán Annás háza felé. Miriam volt a főpap leánya. Haja ki volt bontva és mint valami vörös királyi palástot vitte utána a szél. Köntöse meg volt hasogatva, szemei dagadtak voltak a sirástól, mégis

ezen az arcon nem látszott sem bánat, sem kétségbeesés, csak valami nagy földöntuli öröm.

Berohant a kertbe, ahol a két főpap megütözve, ijedten nézett rája.

“Él! Él! Feltámadt, — sikoltott a Miriam, boldog ujjongással. — Hiába feszítettétek meg. Hiába öltétek meg. Hiába pecsételtétek le a sírját. Hiába őrizték a katonák. A koporsó üres. Ő él! És élni fog örökké . . .”

A két főpap rémülten nézett egymásra szemük odatapadt a Golgota hegyére, ahol a három keresztfa állt, a kettő árnyékba vészett, a középső a napsugarak özönétől bevonva ragyogott, világitott . . .

Kajafás lehajtotta fejét és lehunyta szemeit, hogy ne lásson semmit, de mindhiába, egyre látta a keresztet, amely eddig a gyalázatos halál jelképe volt, látta hogy váltózik át és nincsen erő, nincsen hatalom, mely utját állná, látta hogyan változik át örök élet, a jóság és a szeretet szombolumává.

Intelmek keresztény szülőkhöz

(Folytatás az 5-ik oldalról)

Mindeme veszélyes modern külbefolyások megteremtettek egy erkölcsében züllött és korán megmetelyezett ifjúságot; csak azok a pajtások és pajtásnők, akik azután betetőzik a gonosz munkáját a mai kor ifjúsága körében. — Ezek már a sátánnak szülőttei és azon igyekeznek, hogy minél több ifjút és nőt kerítsenek a maguk hatalmába. Az ily pajtások kísértése végnélküli igyekezettel keresi a hatalmába keríteni mindazokat az ifjakat is, akiknek még szent az Isten törvénye, az erkölcs és a szülői ház.

Vajjon az a szülő, aki mindezt elgondolja és megérti lehet-e közönyös eme a világot felforgató gonossz befolyásokkal szemben, melyek mind az ő gyermekük lelki megmetelyezését célozzák, vajjon nem-e kell, hogy minden egyes szülő látván a mai kor ragályos erkölcstelenségének káros hatását ki-ki a saját otthonában, felébredjen annak tudatára, hogy egyháza és a Krisztus igéje iránti közönyével tulajdonképpen önön maga is elősegíti a bűnnek terjedését a mai ifjúság között. Vajjon megérti-e a mai kor szülője azt, hogy Amerikában az egyedüli hely, ahol gyermeke csak a szépet, a nemest, a jót tanulja: az Isten háza. — Ha pedig megérti ezt, lehet-e gyermekét szerető szülő aki ne önmaga vezetné el az Isten házába gyermekét vásárnap reggel, így szólván: “Jöjj gyermekem, vásárnap vagy, menjünk az Ur házába.” Boldog az a szülő aki jó lelkiismerettel mondhatja a szentírás szerint: “Én és az én házam népe tiszteljük az Urat.”

AZ ÉLET DIADALA A HALÁL FELETT.

Irta: Brachna Gábor, New York-i lelkész.

(Márk evangélioma 16. rész 1-7. v.)

Mikor pedig elmúlt a szombat, Mária Magdaléna és Mária a Jakab anyja és Salomé, drága keneteket vásárlának, hogy elménvén, megkenjék őt. — 2. És korán reggel, a hétnék első napján a sírbolthoz menének napfelköltekor. — 3. És mondják vala maguk között: Kiesoda hengeríti el nékünk a követ a sírbolt szájáról? — 4. És oda tekintvén, látták, hogy a kő el van hengerítve; mert felette nagy vala. — 5. És bemenvén a sírbolthoz, látának egy ifjut ülni jobb felől, fehér ruhába öltözve; és megfélemlének. — 6. Az pedig mondá nekik: Ne félejtek. A Názáreti Jézust keressetek, aki megfeszítettet; föltámadott, n'nesen itt; imé a hely, a hová őt helyezték. — 7. De menjete el, mondjátok meg az ő tanítványainak és Péternek, hogy elöttetek megyen Galileába; ott meglátjátok őt, a mint megmondotta néktek.

Van-e egy is közöttünk, akinek élete egén sohasem tornyosultak reménytelen feketére a fellegek? Valahogy emberi sorsunk felett mindig ott lebeg egy vészes viharok a lehetősége, mely legszébb álmainkat, kezünk gyümölcsét sőt sokszor lelkünk szent reményeit máról-holnapra zuzhatja darabokra.

Vagy kinek szemében volna ismeretlen a nagy-kaszás, a halál, amelyik hol magunkra, hol szeretteinkre teszi kezét, hogy vajjon vihet-e már vándor utunkról egy még ismeretlenebb felé? Óh hányszor remeg meg a lelkünk, amikor úgy érezzük, hogy egy nagy hatalom kezéből kiejteten, gondviselés nélkül szárnyal bizonytalanságon át az életünk egy új bizonytalanságnak, a halálnak a kódébe?

Sokszor úgy látszik, mintha a milliányi ember könnyére nem akarna le tekinteni az Isten. Néha, mintha akarattal engedné veszni életünk, igazságunk és reményünk?

Nagypéntek keresztjénél még értelmetlenebbül áll meg az emberi elme. Addig még csak volt remény, mert ha az ember-fián oly sokszor győzedelmeskedik is a gonoszság, az Isten Fiánál meg volt az a remény, hogy sikerül harca, amellyel az embert akarta felszabadítani. És ime, most gyáva

Pilátus kezén elveszett megint az igazság. Látni kellett a tanítványoknak, hogy a legszentebb isteni ügy felett is győzedelmeskedett a legborzalmasabb bűn. Romlottság, gonoszság diadal mámorban és a kereszten az Isten Fia. Van-e sziv, mely remélni tudna ilyen helyzetben?

Szegény tanítványok. Három évig nőtt reményük napról-napra, amint Jézus isteni lényében mind több és több szépség tárult fel előttük s az isteni titoknak mind nagyobb magaslataira jutottak. S ez most egy csapásra mind elveszett. Óh hogyan látták most azt a Mennyei Atyát, akiről a Megfeszített annyi jót mondott; Aki gondját viseli gyermekeinek . . . s akinek országáért küzdött éppen az, akinek a kereszten kellett elvéreznie. Óh bizony elhiszem, hogy nehéz volt az Isten utját megérteni; Aki Egyszülött Fiát emberekért adta?!

De megtört a gyász harmad napon, amikor a néma fájdalomban először csendül fel a hir fenségesen: Él az Úr, föltámadott.

Él a halál után: ez győzelem a legnagyobb hatalom a halál felett.

II. Ha Karácsony egy nagy fény, mely az emberiség számára gyulladt ki, úgy Nagypéntek egy rettenetes vihar, mely kioltotta ezt a fényt és a bűnnek sötétségét árasztotta a világra. Viszont Husvétkor Isten a letűnt fény helyébe magát az örök napot állította, melynek nincs hanyatlása, hanem örök világosság a hívő emberiség egén, mely mindig tiszta fényt ad; életet kelt mutat és örök életre vezérel. Ez az örök fény a Feltámadott Krisztus, kinek feltámadási ünnepe a husvét . . .

A Szentírás bizonyossága szerint a sirt, melyhez azok a női kegyeletes lelkek siettek, hogy Jézus testét drága kenetekkel megkenjék: — nyitva találták. Már az uton aggódtak a nagy kő miatt, amely a sír száját fedte és ime, amikor oda érnek, látták, hogy a kő el van hengerítve. Az első meglepetésük után pedig egy fehér ruhás ifju szólal meg: Ne féljete. A Názáreti Jézus feltámadott.

K. T. Amint látjátok nem emberi kéz vette le ezt a nehéz terhet, hanem Isten szavára nyílt meg, aki ezzel nyitotta meg azt az utat, melyet az emberiség addig nem ismert: a feltámadásnak az utját. Ezért olyan diadalmas annak az angyalnak a hangja: Nincs itt Feltámadott!

Az Irás nem beszél sokat a külső körülményekről de nem is fontos ez. Emberi szemnek egyformán csoda az, ha Isten egy régi testnek adja vissza életét vagy egy megdicsőült formát ad a lélek sátorául. Aki a s e m m i s é g b ő l támaszt életet vagy az elvetett buzaszem rothadásából hoz sokszor annyit, annak az Istennek meg van a hatalma itt is új csodák megmutatására.

Isten világának csodás misztériumában lelkünk talán sokszor Tamás gyerekes utján kéri a

bizonyosságokat. Hányszor szeretnénk ujjunkat mártani a sebbe, mert azt találjuk, hogy pogányos lelkünknél csak abban a bizonyosságban hihet, amit megfoghat. Sokszor pedig szeretjük azt mondani, hogy már nincs. Pedig ugyanakkor ki ne érezte volna meg soha, hogy az az élő Föltámadott nem csak a multnak egy alakja, hanem itt él közöttünk: biztat, megfogja kezünk, hallatja szavát jó cselekedetünk vagy botlásaink idején. Bizony Testvéreim él ez a Krisztus, szent örömeinkre, ha jók vagyunk és nagy borzalmunkra, ha tőle eltávozik életünk iránya. Velünk él, hogy meg-megjelölje utunkat, melyet belerejt a változó eseményekben, amikben fel-fel bukkan a számunkra, mint a drága szőnyegben az arany fonál.

III. A feltámadás öröm hírére ocsudnak fel csak a fájdalomtól elzsibbasztott tanítványok is. Óh micsoda öröm a minden veszteség után ez a

NINCSEN ITT, FELTÁMADOTT . . .

nem sejtett változás. Ez azt jelenti, hogy mégsem győzött a gonoszság, sőt nincs hatalma többé.

A kereszt halálig egy szót se lehetett vissza vonni az isteni igazságból, a halálon tulra pedig nem érhet az emberi gonoszság. A halált pedig most győzte le Jézus, ez pedig új birodalom világát jelenti. Mert míg a földet az Isten az emberiség uralma alá engedte és ott uralkodhat is a bűn, a halál utáni életben már Ő oszt igazságot, melynek legfőbb bírója éppen a Feltámadott Krisztus lesz.

És, ha áll ennek a diadalmas feltámadásnak a ténye, akkor ez a mi számunkra is diadalt jelent;

ami mi diadalunkat is a halál felett. Hiszen Jézusnak egyetlen célja volt életében, az emberiségnek a bűntől és az által az örök haláltól való megváltása. A kereszten elhangzott szó is utal már a győzelemre, amikor azt mondja: elvégeztetett, aminek értelme az is, hogy az Atyjától reá bízott mű befejeztetett. Nyugodt lehet ezentúl minden ember, akit szent bizalom hajt Isten utjait járni, mert nem jelent számára hiábavalóságot a küzdés, hanem vár rá a kegyelemnek drága ajándéka, az örök élet.

Persze sok, magát bölcsnek tartó ember azt mondja erre, hogy azt nem tudjuk, mert senki se jött még vissza a halál után. Azt ugyan elismerik, hogy nincsen olyan pontos szerkezetű gépe az emberi alkotásnak, amelyik csak megközelítőleg tudna olyan pontosságot mutatni, mint ez a csodás nagyvilág. Az a hihetetlen szabályszerűség, mely a természetben van, az erő, mely millió életet mozgat, kiszabja pályáját a napnak, földnek, csillagoknak s emberi életnek kezdetet ad . . . csodálják ezt a bölcs kezdő és uralkodó erőt de tovább nem mennek. A legtöbb ember nem gondolkozik odáig, hogy levonná a legegyszerűbb következtetést, hogy t. i. ez a bölcs Isten, aki a kezdetet és fenntartást oly nagy tökélyvel végzi, az megengedje, hogy a bele kontárkodó ember tökéletlenül fejezze azt be? Pedig, ha nem volna halál utáni élet, akkor ilyen rossz befejezésbe kellene bele nyugodnunk... Hogy rossz és igazságtalan a legtöbb emberi életnek a befejezése az bizonyos. Már csak az ilyen egyszerű gondolkodás is azt mutatja, hogy igenis Isten nem lehet tökéletlen és nem tűrhet el örökérvényű igazságtalanságokat.

Éppen ezért ez a husvéti feltámadás hite kitörülhetetlen a keresztyén gondolkodásból. "Ha Jézus nem támadt fel, akkor hiába való a mi prédikálásunk, de a ti hitetek is (Kor. I. 15, 14.)" mondja helyesen Pál apostól.

Az én hitem K. T. leráz minden nehézséget, ami a husvéti csodával az evangéliomot olvasó ember számára feltárhat. Csak egy dolgot nem szabad felejtenünk, azt t. i. hogy nem kényszeríthetjük Istent úgy cselekedni, ahogy mi gondolkozunk. Istent mi véges gondolkozású emberek nem érthetjük meg mindig . . . Elég azt tudnunk, hogy Ő Atyánk, aki jót akar nekünk, azért nyugalommal bizzuk rá életünk azzal a tudattal, hogy ha törvényét igyekszünk betartani, úgy mi is részesei lehetünk az örökké való dicsőségének.

IV. Éppen ez a nagy felelőséget önön vállunkra. Ha betölteni igyekezünk . . . ? Isten nem kényszerít bennünket erre. Mély látású ember volt az a nagy angol festő-művész, aki az emberi szíven kopogtató Jézus elé egy olyan ajtót festet, amelyiken csak belül van kilincs. Ez szórul-szóra igaz . . .

Jézus minden emberi szíven kopogtat. Talán a megpróbáltatás vagy a szerencse idején, sokszor egy szerény pap hívó szava útján de nem tör be erőszakkal, mint ahogyan a legtöbb ember szeretné, ha így tenne Jézus bizonyosságot önmagáról. Nem Testvérem, Jézus csak kér és hiv bennünket s tőlünk függ, hogy elfogadjuk-e.

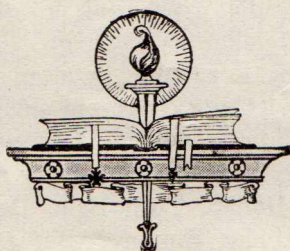
A mi számunkra nem az a kérdés ad nehézséget, hogy Jézus feltámadott-e vagy nem. A legtöbb ember nagyon is érzi, hogy élő és mindenütt megjelenő Krisztus él a mi világunkban is. A baj ott van, hogy félünk találkozni ezzel a Krisztussal, mert mi is sokszor a nagypénteki "feszítsd meg"-et kiáltó, csak anyagi világot akaró tömeghez tartozunk. Tudjuk, hogy ha Jézust szívünkbe fogadjuk, akkor sok mindent meg kellene változtatnunk. Még találkozni se akar vele az ember, mert le kellene vonnia a következményeit, amit Jézus mond, hogy t. i. a bünt csak büntetés követheti s az örök életet csak az Ő véreben való megtisztulás és keresztjének a felvétele által remélheti az ember.

Bizony nagyon világos ez a jézusi tanítás; szembe mond mindent, azért nem kedves a bünt szerető embernek.

De mi bölcs szó vagy okoskodás volna olyan hatalmas bizonyíték, mint Krisztus hiveinek milliányi bizonyágtévése, hogy az igazi Krisztus arc nem a kegyetlen bírói, hanem a megkegyelmező, szerető Üdvözítőé. Ezért mi lenne szebb, mint az élő Krisztus mikor Istennek legkedvesebb teremtménye, az imádó embersereg zeng diadal éneket Husvét reggelen, annak a Teremtőnek, aki bünbe elbukott emberhez Szent Fiát küldte, hogy kiszabadítsa és magához emelje. Lehet ezzel szemben százféle okoskodás, nekem az élő Krisztusban vetett hit adja a reménységet és Jób bizonyág tevést ajkamra, hogy "Tudom, hogy az én Megváltóm él és utoljára az én porom felett megáll (Jób 19.25.)"

S mi kell több? Ismerem ezt az irgalmas Megváltót, aki az ítéletnél kegyelemmel tekint majd rám s így az Ő életének dicsőségéből nekem is jut, amiért is a halál nekem nem jelent már félelmet, hanem nyereséget a Krisztusban. Ezért hiszem a husvéti feltámadott Krisztust, aki "azért halt meg és támadt fel, hogy úgy a holtaknak, mint az élőknek ura legyen." (Kor. I. 13. 14.) Amen.

1934 március 22, New York, N. Y.

Dr. Tappert levele

THE BOARD OF AMERICAN MISSIONS
of the United Lutheran Church in America
New York City.

Division of Linguistic Interests
The Rev. E. A. Tappert, D. D.
Divisional Secretary
New York City.

ELJEN EROS VAR

A Latin proverb says that books have their history. The same is true of periodicals, be they ever so small. When we published our first parish paper almonst 40 years ago, it died when only 10 months old, of consumption, as we stated, due to lack of nourishment. The proper support had been lacking, and not willing to go into debt, we had to quit. The same has happened to the "Erős Vár". It had a propitious beginning and was greeted with a great deal of satisfaction, but due to the depression and other causes it died of consumption, of lack of nourishment and support, in spite of the heroic efforts of Editor Leffler to keep it alive. In this it shared the fate of many publications, some of them very large, which have gone to their death during the depression. Now a new beginning is to be made on a different plan, which promises success. A larger editorial staff has been formed, which has the confidence of the Church, and which is determined to make the paper a success. We rejoice in this new development and our only regret is that we cannot give the financial aid, which this effort deserves. We realize the urgent necessity of such a paper and its great importance in the effort of binding together our Hungarian Lutheran forces of all places into one large Lutheran community. It is to be a bond of union, which should be particularly appreciated by those many scattered Hungarian Lutherans, who do not have the advantage of frequent communication with their countrymen, which is afforded to those living in the populous centres. We are sure that no better management, no better editorial staff could be found. But that is not enough to make the paper a success. They need the active and vigorous support of every Hungarian Lutheran. The best general and the finest officers cannot win a battle, if they are not supported by a loyal army. We appeal to this army of loyal Hungarian Lutherans to give the management the best possible support. We appeal particularly to the Pastors to exert every effort that in their congregations the Erős Vár be not only read by the people, but also paid for. It should be a matter of racial pride, if

not of religious zeal, to give this paper the widest possible circulation and to enable the management to increase its size and beautify its form so that every Hungarian Lutheran and with him the entire Church can be proud of it.

May God speed the "Erős Vár" on its way and make it a blessing to every home it enters. May it help in the building of our beloved Lutheran Church in this land to the glory of God and the salvation of souls.

ERNEST A. TAPPERT,

Divisional Secretary, Linguistic Interests Board of American Missions of the U. L. C. A.

* * *

THE BOARD OF AMERICAN MISSIONS
of the United Lutheran Church in America

A Nyelvi Érdekeltség Osztálya
The Rev. A. A. Tappert .D. D.,
az Osztály Titkára
39 E. 35th St. New York City.

ÉLJEN AZ ERŐS VÁR!!

Egy latin közmondás szerint a könyveknek történetök van. Vonatkozik ez a folyóiratokra is, legyenek azok bármilyen kis terjedelműek. — Amikor mi 40 évvel ezelőtt első egyházi lapunkat kiadtuk, tizhónapos fennállás után, — ahogy akkor mondtuk, — táplálék hiány folytán sorvadásban pusztult el, elmaradt a megfelelő támogatás s nem akarván adósságba menni, a lapot be kellett szüntetnünk. Ugyanez történt az ERŐS VÁR-ral. Szerencsés kezdettel indult el, s nagy meglepetéssel fogadtuk, de a bekövetkezett depressió s más okok miatt sorvadásban halt meg táplálék s segítség hiányában, Leffler szerkesztő minden hősiességei ellenére, hogy a lapot életben tarthassa. Ebben a tekintetben osztályos társa lett más, nagyobb folyóiratok sorsának, melyek a depresszió ideje alatt kimultak. Most egy új eredményt ígérő alapon és terv szerint indult meg a lap újra. Több tagból áll a szerkesztőség, melyben az Egyház bíz, s amely szerkesztőségnek elhatározása, hogy a lap boldoguljon. Mi örvendünk ezen új kialakulásnak s egyedül csak azt sajnáljuk, hogy jelenleg anyagilag nem segíthetjük, ahogy ez a vállalat azt megérdemelné. Tudjuk fontosságát s elismerjük, hogy egy ilyen lapra égető szükség van abból a szempontból, hogy a mi magyar evangélikus erőinket egy közösségbe tömörítse. Az egység kötelesség lesz ez, melyet elsősorban a szórványokban élő magyar evangélikusság kell hogy méltányoljon, azok akiknek nincs meg az az előnyük, hogy gyakran érintkezhetnének honfitársaikkal, amint erre meg van az alkalmuk azoknak, akik népesebb központokban laknak. Meg vagyunk arról győződve, hogy jobb vezetést, jobb szerkesztőséget nem

is találhattak volna. De ez még nem elég ahhoz, hogy egy folyóirat sikeres, életképes legyen. Szükség van arra, hogy a vezetőséget ténylegesen s erőteljesen minden evangélikus magyar segítse. A legjobb generális s a legkiválóbb tisztikar sem nyerhetik meg a harcot, ha egy hűséges sereg nem segíti őket. — Mi ezen hűséges magyar evangélikus táborhoz fordulunk és kérjük, hogy a vezetőségnek adják meg a tőlük telhető legjobb segítséget. — Különösen a lelkipásztorokhoz fordulunk, hogy minden igyekezetünkkel hassanak oda, hogy a gyülekezetekben az ERŐS VÁR-at ne csak olvassák, hanem elő is fizessenek rá. — S ha már nem is vallásos buzgóságból, de nemzeti büszkeségből is arra kell törekedniük, hogy a lehető legnagyobb példányszámban s területen jelenhessen meg a lap.

Segítsék a vezetőséget, hogy a lapot nagyobb terjedelemben s szebb kiállításban is kiadhassák, úgyhogy minden magyar evangélikus s vele együtt az Egyház büszke legyen a lapra.

Segitse Isten az ERŐS VÁR-at utján s tegye áldássá minden családi hajlékra, ahova eljut. Vajha segítségére lehetne ez országban Egyházunknak az építés munkájában az Isten dicsőségére és a lelkek megváltására.

ERNST A. TAPPERT

az Egyesült Amerikai Á. Hitv. E. Egyház Missiói Hatósága Nyelvi-Érdekeltség Osztályának Titkára

UJ NEMZEDÉK

PITTSBURGH, PA. — Ifjaink az elmúlt télen élénk tevékenységet fejtettek ki úgy lelki és szellemi, valamint társadalmi vonatkozásban is. A Luther Liga keretében léleképítő s vallásos életet mélyítő előadások s lelkigyakorlatok voltak, mely összejöveteleken ifjaink szívesen s szép számban vettek részt. Társadalmi vonatkozásban is szerepeltek többször. Így részt vettek egy kerekas korecsolya kiránduláson és két alkalommal az iskola helyiségben tartottak szűkebb körben összejövetelet, melyek közül az utóbbit a hazewoodi és northsidei ifjuságunk közösen tartotta. Ezen összejöveteleket az ifjusági egylet social secretary-ja, Liska Elemér ügyesen rendezte le. Az Ifjusági Egylet egy csoportja előadta a "Háziaszonyok iskolája" című egy felvonásos bohózatot az Oltár Egylet vacsoráján nagy sikerrel. Szerepeltek: Biró Ilonka, Tóth Béla, Deszpiter Zsuzsika, Simon Irénke, Simon József és Liska Ele-

mér. — Az Ifjusági Egylet által tervezett szindarab est, a böjt korai beköszöntésére való tekintettel, husvét utánra maradt el. — GYERMEKÜNNEPÉLY volt virágvasárnapján, amikor is az istentisztelet keretében gyermekeink szép énekszámokkal kedveskedtek a szülőknek. Istentisztelet után szeretet vendégség volt. Ez alkalommal böjti program volt Krisztus szenvedéseinek versekben való elmondásával.

MONTREAL, QUE. — A montreali Evangélikus Ifjak köre ötször tartott a múlt télen vallásos estélyt. Legutóbb több, mint háromszáz hallgató előtt.

DETROIT, MICH. — Hajdu Ferenc házasságra lépett Staber Erzsébettel. Tanúk voltak: Kozmár Imre és Staber Károly. — Pusztay József házassági frigyét kötött Sólya Jolánnal. Tanúk voltak: Oszkó Lajos és neje. — KONFIRMÁNDUS növendékeink nyilvános fogadalomtétele és hitbeli megerősödés virágvasárnapján volt.

BETHLEHEM, PA. — A bethlehemi "Sion" egyházban megalakult a Luther League középső osztálya, melybe a 12-16 év közötti ifjak tartoznak. Elnökük Hegedüs Lajos lett. Alelnök: Tamásik János, Jegyző: Csengető Vilma; pénztáros: Varga Etel; levelező titkár: Sánca Irén. — VASÁRNAPI ISKOLÁNK a következő új erővel gyarapodott: Superintendens: Mr. Tryon Bauer, helyettese: Miss Nancy Gangware; titkár: Csengető Vilma. Új tanítónő: Ormay Éva. — MONEK József örök hűséget esküdött Tüskés Ilonkának, Tüskés Sámuel és neje, szül. Varga Mária títtestvéreink kedves leányának. — IFJUSÁGI Egyeletünk nagy sikerrel adta elő a múlt télen Móricz Zsigmond híres darabját a "Sári Birót." — UJABAN Csepreghy Ferencnek három felvonásos népszínművének a "Sárga Csikó"-nak előadására készülnek.

DETROIT, MICH. — Születés napi meglepetés. — Kiss Istvánné nőtestvérünket, aki Wyandotte-on a Goddard Dd. 862 száma alatt lakik, szép meglepetési ünnepben részesítették a női oltár-egyesület tagjai, születésnapja alkalmából. Szép virágcsokorokkal és egyéb értékes ajándéktárgyakkal lepték meg az ünnepeltet s számos felköszöntőben kívántak további életre sok szerencsét. A baráti összefogottan részt vettek s az ünnepi ajándékhoz hozzájárultak: Zámolyi Sándor és neje, Nt. Becker Jakabné, Erdélyi Sámuelné, Stanek Mihály és neje, Bertalan János és neje, Vigh István és családja, Győri Lajosné, Nagy Dánielné, Pusztai Istvánné, Kovács Józsefné, Takács István és neje, Csapó Károlyné, Rosta Sámuel és neje, Szalay Lajosné, Roznai Istvánné, Hollós Istvánné, Özv. Szalay Jánosné, Hansz Istvánné, Borbély Mihályné, Tóth Helen, Varga Jánosné, Szalay István,

és családja, Bette Jánosné, Kulcsár Pálné, Letenyey Istvánné, Horváth Sándorné, Mrs. Bafi Tóth Sándor és családja, Svender János és neje, Bellák Sándorné, Mózes Jánosné, Csik Károlyné, Szili Pálné, Farsang Antalné, Mrs. Buza Bodnár Józsefné és Kormos Józsefné.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

MISS LOLA DE GRILLE, N. Y. — Egy dollár előfizetését az ERŐS VÁR-ra köszönettel vettük, Ez volt az első fecske az ERŐS VÁR új tavaszán. Köszönjük. — REV. S. NEW BRUNSWICK, N. J. Szíves sorait köszönjük. Tanácsait az "Erős Vár" érdekében követjük. — REV. R. I. OBERLIN, O. — Bizony nehezek, betegek az idők s bennök az emberek, de: "Nem az egészségeseknek van szükségök orvosra, hanem a betegeknek . . ." — REV. P. J. L. WINDSOR, ONT. — Tanácsait megfogadtuk. Kérünk további érdeklődést s támogatást. Szükségünk van rá. — TÖBB LELKIPÁSZTORHOZ: — A Jézus nevében zörgöttünk mégpedig többször s behoesátást és meghallgatást kértünk. Vagy a hallgatás a felelet? (Mát. 7:7-9. v.) — EGYHÁZTAG BETHLEHEM, PA. — Bizony ibaza van. Otthon nem rendeztek az egyházak kártya-partyt, az Isten háza alatt. Mi sem rendezünk. Meggyőződésünk ellen van s különben Egyházunk Alkotmánya ezt szigorúan tiltja. Elég bűnösök vagyunk így is. Akk kártyáznak az Isten "diesőségére", tegyék. Azok nagyon, de nagyon tévednek. — A KÖVETKEZŐ EGY DOLLÁROS ELŐFIZETÉSEKET NYUGTAZZUK: Miss Lola de Grille, N. Y., László Lajos, Allentown, Pa. — Frank Bankó, Bethlehem, Pa. Osvatics István, Bethlehem, Pa. Horváth István, Bethlehem, Pa. — ADOMÁNYOK AZ "ERŐS VÁR" SEGÍTÉGÉRE: — Miller-Sittler Co. Allentown, Pa. 1.00. — Dr. N. N. \$2.00. — Dr. N. N. \$1.00. — Dr. Silverman, Bethlehem, Pa. \$5.00. — Hálásan köszönjük. "Vivant sequentes!" — REV. SZ. K. MONTREAL, QUE. — Nagyszerű munkáját minden evangélikus méltányolja. Csak tovább a Krisztussal. Havi öt dollár személyes segítségét az ERŐS VÁR-ra igen köszönjük. — EGYHÁZAINK VEZETŐSÉGÉHEZ. — Kérjük egyházaink és ev. egyleteink vezetését, hogy a tisztikarok teljes néysorát küldjék be az ERŐS VÁR-nak a KALAUZ rovat számára. — REV. R. L. CLEVELAND, O. — Őszinte kijelentései lapunkkal kapcsolatban szigorúságuk mellett is értékesek. Személyük iránti rokonszenv és részvéte szép baráti gesztus, ami enyhíti levele hatását. Boldog ünnepeket. Edisonról, mikor egyik új találmányát bemutatta, azt hitték, hogy hasbeszélő. —

Az "ERŐS VÁR" szerkesztősége és kiadóhivatala: a 938 E. Fourth Street, Bethlehem, Pa. Minden előfizetés, hirdetés s a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a következő címre küldendő: Rev. John Ormay, 938 E. Fourth Street Bethlehem, Pa. — Az Erős Vár anyaggyűjtését minden hónap 20-án zárjuk.

THE "ERŐS VÁR" (Mighty Fortress.) American Hungarian Lutheran Monthly is published at 938 East Fourth Street Bethlehem, Pa. — Send all letters, Checks, Money Orders etc., to be payable to Rev. John Ormay, 938 East Fourth Street, Bethlehem, Pa. —

FIZESSEN ELŐ AZ "ERŐS VÁR"-RA. — ELŐFIZETÉSI ÁRA EGY ÉVRE CSAK EGY DOLLÁR. —

ÖRVENDETES JELENTÉS

AZ ERŐS VÁR husvét-i számát 20 oldalra terveztük, de hirdetőink és jóbarátaink nagylelkűsége folytán az most 24 oldallal hagyja el a sajtót. Külön is köszönjük azt a lelkes pártfogást, melyben már a megindulásunkkor részesülünk. Megacélozza ez a munkánkat s ha a jövőben is ezt a nagyszerű támogatást élvezhetjük, az ERŐS VÁR hasonló terjedelemben köszönt majd be olvasóinkhoz ! !

Az egyedüli bethlehemi és vidéki magyar patika és drogéria

"EAST END PHARMACY"

Tulajdonos: **D. B. Csentericz** gyógyszerész
Orvosi receptek pontos és megbízható elkészítése. Legfontosabb a szaktudás!

843 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Bell Phone 9046

A bethlehemi és környéki egyházak, egyletek, hotelok régi baromfi és tojás szállítója a

ZAUN'S POULTRY MARKET

Tulajdonos: **Zaun Ferenc**

Phone 4319 242 8th Avenue
Üzlethelyiségek:

South Side Market 12th St. Farmart
Bethlehem, Pa. Allentown, Pa.

Óvja egészségét! A rendszeres tejivással megelőzi a betegséget.

ORTWEIN'S DAIRY

Modern, villanyerőre berendezett telepünk tejtermékeiért szavatosságot vállalunk.

1337 E. 4th ST. BETHLEHEM, PA.
Telephone 4040

TWELFTH WARD RESTAURANT

Tulajdonos: **Sztruhár Pál.**

Friss ételek. Magyar és Amerikai konyha
Államilag engedélyezett ital árusítás
és Söresarnok.

545 Cleveland Street Allentown, Pa.
Phone 3-9684

A LEHIGH VÖLGY LEGNAGYOBB HUSSZÁLLÍTÓ CÉGE

Arbogast & Bastian Co.

A legjobb Disznó- és Marhahus készítmények kaphatók nagyban és kicsinyben.

A mindig friss árut egyenesen a nagy vágóhidról szállítják.

A legfinomabb

SONKA, SZALONNA és ZSIR.

Az Egyesült Államok Kormányának
Felügyelete Alatt.

Kérje kereskedőjétől az **Arbogast and Bastian Co.** készítményeit.

Ha lakásra van szüksége, vagy házát és farmját akarja becserelni, forduljon bizalommal a

A. E. CALLONE .CO.

Real Estate és Insurance irodájához

A Bethlehem Real Estate Board Tagja.
823 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone 4108

Mindennemü husáruját az allentowni magyarság régi és közkedvelt Grocery, Hentes és Mészáros üzleteiben vegye meg.

LÁSZLÓ LAJOS

ÓHAZAI MÉSZÁROS ÉS HENTES

542 Lawrence St. 406 Hamilton St.
Phone 2-2151 Phone 3-3094
Allentown, Pa.

Boldog Husvétii Ünnepeket kíván az
"Erős Vár" olvasóinak

KATONA LAJOS

az ATLANTIC HOTEL tulajdonosa.

Tiszta szobák olcsó áron nap és hét
számra kaphatók.

750-52 E. 4th ST., BETHLEHEM, PA.
Bell Phone 9184

Lakását nagy izléssel és szakértelemmel
rendezi be a bethlehemi South Side nagy

BUTORÜZLETE

H. COLEMAN ÉS FIAI

Elgyes butor darabok és teljes lakásberen-
dezések nagy kereskedése.

323-25-27 E. Third St., Bethlehem, Pa.
Este is nyitva. — Phone 3411

KÉSZ NADRÁGOK LEGOLCSÓBB BE-
VÁSÁRLÁSI FORRÁSA.

Ruha tisztítás, vasalás. Ruhák rendelésre

LEJKO FERENC

ruha üzletében kaphatók.

412 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

BOLDOG HUSVÉTI ÜNNEPEKET
kíván a bethlehemi magyarságnak

PIROS GYULA

magyar fűszerkereskedő és vendéglős

RESTAURANT GROCERY
Fourth & Perry Sts. 941 E. Fourth St.
Bethlehem, Pa.

Boldog Husvétii Ünnepeket kíván az
"Erős Vár" olvasóinak

A

BIRO STUDIO

702 EAST THIRD ST.
BETHLEHEM, PA.

Művészi kivitelü fény-
képek olcsón.

Mindég friss vágásu hentes és mészáros
árúk kaphatók

RÁCZ MÁTYÁS

villanyerőre berendezett hentes és
mészáros üzletében.

Üzlethelyiségeim:

SO. SIDE MARKET és 735 EAST 4th ST.
Bethlehem, Pa.

KÖZISMERT ÉS KÖZKEDVELT A

"LUCAS CIGAR STORE"

609 E. Third Street Bethlehem, Pa.

A Bethlehem Steel Co. Főirodájának
tőszomszédságában.

Mindennemü dohány áru és dohányzó
kellékek nagy választékban.

Mielőtt megvennie a szükséges árut, —
nézze meg

Cantelmi's Hardware Store-ját

Tulajdonos: P. A. Cantelmi.

Üveg, festék, olajok, mindennemü vas- és
háztartási cikkek legolcsóbb
bevásárlási forrása.

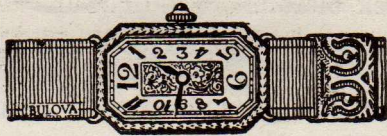
507 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone 508

A HUSVÉTI ÜNNEPEK ÉS PÜNKÖSD
KÖZELEDTÉVEL NÉZZE MEG

HOFFNERS

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

dus felszerelésű üzletét s kedvesei számára
vegye meg nála ajándékát.

Arany és ezüstműk, ajándéktárgyak
konfirmandusok részére nagy választék-
ban. Órajavitást jótállás mellett vállalunk

111 WEST FOURTH STREET
BETHLEHEM, PA.
Telephone 708

A LEHIGH VÖLGYI EGYHÁZAK ÉS
EGYLETEK SZIVES FIGYELMÉBE!

Ha Ön egyházának, vagy együletének
biztos jövedelmet akar biztosítani minden
befektetés nélkül, úgy keresse fel akár
személyesen, vagy hívja fel telefonon a

LEHIGH NOVELTY SALES CO.-t

330 N. EIGHT STREET
ALLENTOWN, PA.

Telephone 8707

Lefizetés nélkül szállítunk és bizo-
mányba adunk különféle diszmu-árakat,
meleg autó takarókat, legfinomabb cukor-
kákat s csokoládé készítményeket. — Az
el nem adott árut visszavesszük. Minden
eladott árut nagybani áron számítunk,
ugy hogy a haszon az Öné. Bazárok ren-
dezésében specialisták vagyunk. Levélre
szivesen válaszolunk. Képviselőnk hívásra
szivesen megy házhoz s ad részletes fel-
világosítást.

KEYSTONE BEVERAGE CO.

401 E. FOURTH STREET
BETHLEHEM, PA.

Phone 678

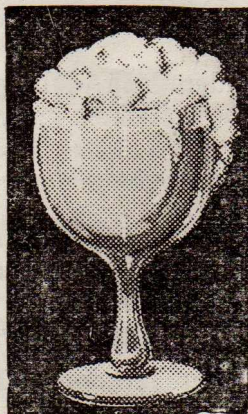
Mulatságokra,

Piknikekre,

Lakodalmakra

házhoz szállítja a leg-
jobb minőségű

**SÖRT, ALET és
SZODÁKAT.**

A bethlehemi magyar és vend egyletek és
egyházak készsége szolgáltatára áll.

Pontos kiszolgálás. Hűtőket a rendelt ita-
lokkal díjtalanul szállítunk.

Ha rádiót akar venni, csak PHILLIPS
zeneüzletébe menjen.

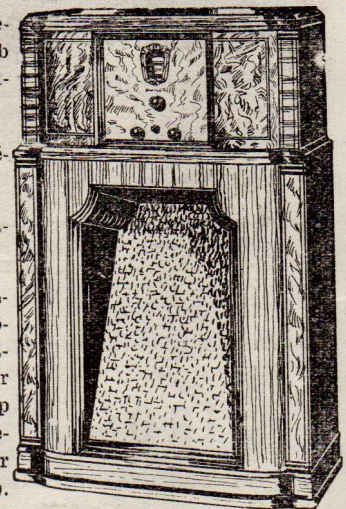
A híres PHILCO rádió nagy raktára

Kis készpénz lefize-
tés ellett a legszebb
PHILCO rádió di-
szítheti lakását.

Részletfizetési felté-
telek.

Próbára kiadunk rá-
diókat.

Hallgassa a PHIL-
LIPS PHILCO rádió-
ján az allentowni rá-
dió állomá; magyar
cigány zenéjét. Szép
műsor minden pénte-
ken este 6:45 órakor
a WCBA állomáson.

PHILLIPS MUSIC STORE

24 E. THIRD ST., BETHLEHEM, PA.

Telephone 2551

Kedves Hölgyeim és Uraim!

Az alábbiakban hívom fel becses figyelmöket Amerikának egyik legmegbízhatóbb s minden tekintetben kifogástalan biztosító intézetre, a "PRUDENTIAL INSURANCE CO.-ra.

Önöknek legnagyobb része a Prudential Insurance Co.-ról nem sokat tudott, de a mi lelkiismeretes, szorgalmas s hű munkánk következtében sok intelligens, kedves családot — mint "üzlettársat" — szereztünk; igen, Önök a mi **ÜZLET-TÁRSAINK**, mivel az évi összeresetnek az Önök által vásárolt biztosítás arányában nyereség részesedést kapnak. Ez az úgynevezett Mutual Ins. Co.

Az alábbiakban felhozok önöknek egy pár kötvényt, amely minimum befektetésért — maximum biztosítást nyújt

Például egy 30 éves egyén \$5000 Life Policyt vehet \$61.00 egy évre és így tovább a hatodik évig — s aztán fizeti csak a rendes premiumot. — Tessék csak gondolkozni, vehet ön ma 5000 dollárt \$61.00-ért? Nem, soha, sehol, csak a Prudential Insurance Co.-nál, s ha ön munkaképtelenné válna, bármilyen betegségből kifolyólag, az ön biztosítása sértetlenül fennáll amíg él, s halála után minden levonás nélkül a teljes összeg lesz kifizetve. A 3-ik évtől kamatot kapnak a befizetett pénz után. Erre vonatkozólag az alábbi kimutatást kérem figyelembe venni. —

\$5000 ÁRA ÉVENKÉNT!

Éves	Első 5 év	és 5 év után.
20 éves	45.55	91.10
21 "	46.70	93.40
22 "	47.90	95.80
23 "	49.05	98.10
24 "	50.25	100.50
25 "	51.50	103.00
26 "	52.30	104.60
27 "	53.15	106.30
28 "	54.05	108.10
29 "	55.00	110.00
30 "	56.00	112.00
31 "	57.65	115.30
32 "	59.40	118.80
33 "	61.25	122.50
34 "	63.20	126.40
35 "	65.25	130.50
36 "	67.50	135.00
37 "	69.85	139.70
38 "	72.30	144.60
39 "	74.95	149.90
40 "	77.80	155.60

és így tovább, 60 éves korig, ha \$5.00 hozzá számít, akkor szerencsétlenség esetén \$10,000 fizetünk. —

Van nekünk heti avagy hónaponként fizetendő biztosításunk is, mert vannak egyének, akik nem képesek évente, avagy fél évente a biztosítást fizetni. — A heti, úgynevezett Industrial biztosításnál a Prudential Ins. Co., már a harmadik évben ad kamatot oly képen, hogy a kamatot is kamatoztatja (Compounded Interest). — A heti Industrial Policy nem csak 2 kezet, avagy 2 lábat biztosít, de egy kezet, avagy egy lábat is, s ha biztosított ilyen esetben munkaképtelenné válna, így a biztosítás ingyen van a míg él, s a halál bekövetkezése után a teljes összeg lesz kifizetve. — A biztosítás igen fontos szerepet játszik az emberiség élet útján, csak egy a fontos, hogy ön értse meg tetőtől-talpig, hogy milyen kötvénye van, ha nem érti érdeklődjön egy megbízható személynél, aki önnek minden nyereség vagy attól mentesen megmagyarázza. —

ÜGYNÖKEIM:

J. P. Young, Hellertown. J. Yavorski, Heights
A. H. Kunkle, Hellertown. C. Wallander, Adam St.
L. Knesz, 1277 Mechanic St. A. Waller, Freemansburg.

Vagyok mindenkor szorgalmasan:

JOSEPH E. MAROSSY
Asst. Supt.

HA PÉNZT AKAR MEGTAKARITANI
A HUSVÉTI ÉS PÜNKÖSDI RUHA-
VÁSÁRLÁSNÁL, UGY VÁSÁROLJON

E. O'Reilly

RUHA ÜZLETÉBEN

THIRD AND NEW STREETS

BETHLEHEM, PA.

Ahol a legjutányosabb áron a legjobb
minőségű ruhákat veheti meg.

INGEK, KÉSZ RUHÁK, TAVASZI
FELÖLTŐK, NYAKKENDŐK A
LEGUJABB DIVAT SZERINT

BOLDOG HUSVÉTI ÜNNEPEKET

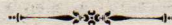
kiván a bethlehemi magyarságnak

A

Linden Hotel

tulajdonosa

HODOSEK GYULA.

535 EAST THIRD STREET
BETHLEHEM, PA.

Telephone 9080

A Bethlehem Steel Company Főiroda
Épülete mellett.

BOLDOG HUSVÉTI ÜNNEPEKET KIVÁN
AZ "ERŐS VÁR" OLVASÓINAK

SZÓ BÉLA

MAGYAR VENDÉGLŐS

601 EAST FOURTH STREET, BETHLEHEM, PA.

Bell Phone 1237-R

Izletes ételek és megbízható kitűnő italok állandóan kaphatók.

Pontos kiszolgálás.

Lakodalmakra, temetésekre és minden alkalomra mindennemű virág árut jutányos áran kaphat

T. M. HOGAN VIRÁGÜZLETÉBEN

331 SO. NEW ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone 3209

Vágott és cserép virágok a husvéti ünnepekre nagy választékban.

Bethlehemben mindenki ismeri a

SZÉP'S DAIRY-T

Pastörizált teje közkedvelt, tejfele gazdag

FRISS TURÓ, VAJ, IRÓ ÉS SAJT
állandóan kapható.

822 EVANS ST. BETHLEHEM, PA.
Telephone 346

Jön a tavasz! Hozassa rendbe ruháit a szép napos idő beállta előtt. — Régi ruháját kijavítjuk és kitisztítjuk. Új ruhákat rendelésre szakszerűen készítünk a legalacsonyabb áran.

CZAPKO JÓZSEF

óhazai szabó mester

725 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

A bethlehemi magyarság közismert és közkedvelt vegyeskereskedése

TONY KOVÁCS GROCERY ÜZLETE

A híres "True Blue" Sör lerakata. Szóda, és Szalcer rendeléseket elfogadunk. Rendeléseket házhoz szállítunk. Olesó áruk.

836 E. FIFTH ST. BETHLEHEM, PA.
Telephone 1764

Fourth Street Malt, Feed and Flour Store

Tulajdonos: J. POLLACHEK

801 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone 5716

Házhoz szállítunk megrendelésre mindenféle baromfi eledelt. Specialitásunk a liszt s azt olesóbban adjuk, mint bárki más, mert nagyban vásárlunk.

MEILINGER PÁL

DOHANYÁRU és UJSÁGÜZLETE,

ahol hazai dohányt, sósborszeszt, hazai valódi tajtékpipákat kaphat. Nagy választékban tart hazai szakácskönyveket, magyar imádságos és énekeskönyveket, templomi gyertyákat. — Kodak fényképező gépek nagy raktára. — Leszállított áruk.

628 E. THIRD ST. BETHLEHEM, PA.

Telephone 301

Hoffman's Poultry Market

709-11-13 E. Fourth St., Bethlehem, Pa.

SZÁLLIT NAGYBAN ÉS KICSINYBEN

Egyházak, egyletek, vendéglők, éttermek szíves figyelmébe ajánlja tojás és baromfi készletét.

A South Side Marketon külön üzlete van.

A LEGJOBB BESZERZÉSI FORRÁS

LEHIGH STATIONERY CO.

iroda felszerelés és papir kereskedése

14 W. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

Telephone 1284

Szolid áruk, jó áruk. Pontos kiszolgálás.

Telephone 4212

KRICKS BAKING COMPANY

BETHLEHEM, PA.

kenyere a legjobbak közé tartozik. Mindennemű friss péksütemények és torták állandóan kaphatók. Kávé és tea süteményeink utólérhetetlenek.

Grocerysétől **KRICKS** süteményt kérjen!

Telephone 2758-J

FRANCIS J. CONNELL

Temetés Rendező és Balzsamozó

427 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

A legjutányosabb áron végez temetéseket és halott balzsamozást.

Az allentowni magyar és vend. közönség szíves figyelmébe ajánlom

TEMETKEZÉSI ÉS BALZSAMOZÓ INTÉZETEMET

ERNEST B. ZIMMERMAN

Okleveles Balzsamozó és Temetés Rendező
ARAIM VERSENYKÉPESEK

818 Walnut Street,
Allentown, Pa.

Phone 2-5534

Catherine Zimmerman
Walter Gehringer
Gilbert Keller
Roy McGorry

Telephone 1689

H. A. CONAHAN

Temetés Rendező és Balzsamozó

A bethlehemi magyarság szíves figyelmébe ajánlom koporsó raktáramat s temetési felszerelésemet. Mielőtt máshova megy, hogy kedves halottjának megadja a vég-tisztességet, érdeklődjön áraim iránt.

413 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

A bethlehemi South Side legnagyobb modernül berendezett Grocery és húsüzlete.

STEPHEN GERGITS

802 E. FIFTH ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone 1195

Üzletében a legjobb minőségű fűszer, élelmiszer és csemegeárak a legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Szén épületanyag, homok, kavics és més: szükségletét szerezze be nálunk. Mindent lelkiismeretes pontossággal házhoz szállítunk.

A világhírű **Hazle Brook Coal Co.** egyedi elárusítója.

GÉZA SZILÁGYI AND SONS

1414 E. 4th STREET, BETHLEHEM, PA.
Phone 3721

Boldog Husvétü Ünnepeket kíván az
"Erős Vár" olvasóinak

CHARLES GREENSTEIN ALDERMAN

857 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.
Office Phone 1810 — Res. Phone 5853

Kenyérsütésre, főzéshez minden házi-asszony a híres

"FRITCH'S BEST" LISZTET
használja.

FRITCH MILLING COMPANY

Main & River Sts. Bethlehem, Pa.
Telephone 2717

Aprójószágnak való eledel legolesőbb beszerzési forrása.